

A scenic view of a lake or sea from a wooden balcony. The balcony has a curved wooden railing. Bare trees are in the foreground, framing the view. The water is calm, and distant hills are visible on the horizon.

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ

ГОДИНА XXXI КНИНКА 5

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ

ОРГАНЪ НА БЪЛГАРСКИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ СЪЮЗЪ
ИЗДАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНОТО НАСТОЯТЕЛСТВО

Редакторъ: ГЕОРГИ ДРАГОЕВЪ

Редакция и администрация — София, Позитано 6, тел. № 2-75-89
Пощенска чекова сметка № 672. Абонаментъ: за членове 40 л., за нечленове 100 л.

DER BULGARISCHE TURIST

Zeitschrift des Bulgarischen Turistenverbandes, Hauptschriftleiter: GEORGE DRAGOEFF
Schriftleitung: Positano 6, tel. № 2-75-89

Година XXXI

Май

Книжка 5

НИЕ ЗОВЕМЪ

За онѣзи, които бродятъ изъ роднитѣ планини и сж се приобщили къмъ величието и красотата имъ, нашата агитация е излишна. Тѣхъ не е нужно да зовемъ и правимъ привърженици на туристическата идея, защото който нѣкога е потърпналъ отъ възторгъ предъ красотата на планинитѣ, той презъ цѣлия си животъ ще чувствува въ душата си властния имъ зовъ. Тѣзи бродници изъ българскитѣ планини не сж останали чужди и на творческото дѣло на организиранитѣ български туристи, които не се задоволяватъ само да общуватъ съ родната природа, но се домогватъ съ завидна упоритостъ и до материални придобивки, правещи достъпни планинитѣ.

Не всички, обаче, иматъ хубавия навикъ да скитатъ изъ планината въ свободнитѣ си дни, да пиятъ отъ нейната свежестъ и да забравятъ всѣкидневieto, което поглъща физическитѣ и духовнитѣ ни сили. Отъ друга страна, не всички иматъ възможностъ да обхождатъ красивитѣ кътове на нашата страна, прѣснати така щедро надлъжъ и наширѣ по всичкитѣ ѣ краища. За тѣзи, които нѣматъ навика и възможността да общуватъ съ родната природа, нашата агитация е навременна и необходима.

Българскиятъ туристически съюзъ е установилъ една хубава традиция — неговата агитационна седмица да бжде презъ м. май.

И това не е случайно. За нашата агитация най-доброто агитационно сръдство си остава самата природа съ недостъпнитѣ ѣ върхове и съ кристалнитѣ води на езерата и потоцитѣ ѣ, съ девственитѣ ѣ гори и съ онази нейна вѣчно бликаща свежестъ, която прониква въ цѣлото ни сщество. Презъ м. май природата разгъва всичкитѣ си благодатни сили и прелести. И затова всѣки, който се опиe отъ чара на природата презъ красивитѣ майски дни, завинаги ще остане пленникъ на роднитѣ планини и приятелъ на онѣзи, които най-ревностно ѣ служатъ — организиранитѣ български туристи.

Агитационната седмица на Б. Т. С. презъ настоящата година предшествува едно голѣмо за насъ събитие — нашия 40-годишенъ юбилей, който ще се чествува въ София презъ есенъта. И затова, наредъ съ нашата обикновена агитация, ние имаме дълга да посочимъ на българското общество нашитѣ духовни и материални придобивки въ продължение на 40 години, да подчертаемъ тѣхната стойностъ, за да добиятъ тѣ обществената преценка и признание.

И, подчертавайки тѣзи наши постижения, ние имаме основанието да зовемъ българскитѣ граждани не само къмъ общуване съ природата, но и въ редоветѣ на нашата организация, чрезъ която най-добре се служи на българския туризъмъ и на Родината.

Предъ буря

Изъ изложбата на Фото клуба

ПРИНОСЪ КЪМЪ ИСТОРИЯТА НА ОРГАНИЗИРАНИЯ ТУРИЗЪМЪ ВЪ БЪЛГАРИЯ

Отъ Д-ръ Хр. Пиперовъ

Българското туристическо дружество е основано въ София презъ 1899 г. Това е известно на всички туристи. Но защо е то наречено „туристическо“, това, може би, малцина знаятъ. При кръщаването му нѣкои предлагаха да бжде назовано „планинарско“, понеже ще има за главенъ обектъ на излетуване планинитѣ. Обаче предпочете се да си остане „туристическо“, като понятие по-общо, което обхваща и планинарството. Планинарски дружества ще могатъ да се образуватъ само въ селища около

планинитѣ. Защо да отстранимъ жителитѣ на полскитѣ мѣста отъ една организация, която може да имъ устрои общуване съ не по-малко красивата природа на тѣхнитѣ околности? Това разбиране наддѣлѣ и днесъ ние имаме въ нашата задруга дружества по всички краища на отечеството ни: както по планинскитѣ, тѣй и по полскитѣ, крайморскитѣ и крайрѣчнитѣ.

Голѣма преданостъ къмъ дѣлото и любовъ къмъ природата се изискваше отъ първитѣ радетели на туристическото дѣло у

насъ. Тъ трѣбваше да оратъ цѣлина и да се борятъ съ голѣми материални трудности, най-вече съ инертното отнасяне на обществото. На туриститѣ се гледаше като на бездѣлници и „шуриститѣ“ се посрѣщаха и изпращаха съ насмѣшки. Но то намѣри и фанатици идеолози и предани работници. Нека спомедемъ по-важнитѣ отъ тѣхъ: арх. Г. Козаровъ, проф. А. Теодоровъ — Баланъ, инж. Д. Вълчановъ, Д-ръ П. Козаровъ, д-ръ Хар. Ивановъ, д-ръ Ст. Бончевъ, Мих. Шумналиевъ, д-ръ Т. Дѣдовъ, Ст. Н. Коледаровъ, Тодоръ Петровъ, Ив. Сандевъ, Ат. Джанановъ, Ст. Цачевъ, Христо Рачевъ, д-ръ Парашкевъ Стояновъ и покойнитѣ: Сотиръ Скрински, Ст. В. Радучевъ, Мих. Самсаровъ, Няголъ Бозовъ, аптек. Недѣлчо Нѣмски, капит. Ив. Добревъ, Т. И. Бъчваровъ, Ст. Ив. Поплуковъ и Стаменъ Панчевъ. Нека пропустнатитѣ ми простятъ, че паметта ми е измѣнила. Арх. Г. Козаровъ още презъ 1901 г. напустна столицата — премѣстенъ по служба въ Бургасъ и после въ Търново, дето основа туристически клонове, които и досега развиватъ усилена дейность. И днесъ той не престава да се интересува живо отъ туристиката. Две години по-късно напустна организацията и д-ръ П. Козаровъ, изпратенъ съ научна цель въ чужбина. Тъ трѣбваше да бждатъ замѣстени съ други предани туристи — д-ръ Ст. Бончевъ и д-ръ Хар. Ивановъ. Въ 1902 г. азъ бѣхъ поканенъ да замѣстя инж. Д. Вълчановъ, заминалъ по служба въ Сливенъ.

За пропагандиране на туризма и за уредбата на дружествата се яви много работа: наставления за излети, за маркиране пѣтища, за строене хижи и др., съ една речъ, грижи, които могатъ да се сравнятъ съ тѣзи за едно новородено дете, което трѣбва да се отгледа, докато израсте на възрастенъ мжжъ. Туристическата организация тогава се състоеше отъ едно дружество въ София „А. Константиновъ“, чието настоятелство излъчваше отъ своята срѣда нѣколко члена, които образуваха т. н. Централно настоятелство и се занимаваха съ дѣлата на задругата. Когато работитѣ на задругата се разрастваха доста, яви се нужда да се образува самостоятелно Централно настоятелство, което да се освободи отъ грижитѣ за Софийското

турист. д-во Алеко и да работи независимо отъ него. Обаче въ самото настоятелство (смѣсено — на клона и централно) се яви разногласие по този въпросъ. Нѣкои смѣтаха, че настоятелството, което нѣма задъ гърба си дружество, ще бжде безъ опора, единъ видъ „генерали безъ армия“. Работитѣ дойдоха до тамъ, че 4-ма членове си подадоха оставкитѣ. За да се уреди този въпросъ, 5-ятъ съборъ въ Варна въ 1905 г., който азъ имахъ честта да председателствувамъ, реши: за идущия съборъ да се приготви проектоуставъ за управлението само на задругата, като се отдѣли тя отъ управлението на Софийския клонъ. Азъ изработихъ този уставъ, той биде приетъ на VI съборъ въ с. Долна баня въ 1906 г. И така, следъ 6-годишно съществуване се образува Б. Т. Д. съ седалище въ София и клонове въ цѣла България и управлявано отъ Централно настоятелство съ самостоятелно съществуване.

По излетитѣ и на съборитѣ се пѣха разни пѣсни, които нарѣдко имаха нѣкаква връзка съ туристическата идея. Чувствуваше се нужда отъ една песенъ, която да изразява идеята на туризма и да обединява всички туристи. Хубава поезия за тая песенъ бѣше написана отъ поета Кирилъ Христовъ: „Балкани, вдигайте се въ небесата“ (печатана въ сп. „Български туристъ“, год. II—1903, бр. 1). Трѣбваше да се композира мелодията. Тогава съветникътъ отъ Ц. Н. Михаилъ Самсаровъ (убитъ като войникъ при Чатаалджа) предложи услугитѣ си да пише за това на шурея си Ив. Константиновъ, учител по пѣние въ В. Търновската девическа гимназия. Последниятъ се отзова благосклонно на поканата и следъ кратко време получихме хармонизиранъ нашия туристически маршъ. Преди да го дамъ за печатъ, искахъ да го чуя. Помолихъ капелника при Военното на Н. В. Училище (дето по това време бѣхъ преподавателъ) г. Иермаржъ да се разучи отъ оркестрантитѣ. Следъ като го изсвириха предъ менъ и го одобрихме, азъ го дадохъ да се отпечати — текстътъ съ музиката, на литография. Срещу 1 левъ Б. Т. Д. го продаваше на клоноветѣ и на отдѣлнитѣ туристи. Така се създаде и разпространи въ 1906 г. всеизвестниятъ днесъ туристически химнъ.

Презъ първия периодъ отъ съществу-

ването си туристическата организация бѣше изложена на голѣми колебания. Малцина схващаха идеята на туризма и се посвещаваха въ нейна служба. Трѣбваше да се подири нѣщо, което да ги импулсира. Съ своята неизчерпаема енергия и съ своя авторитетъ председателътъ г. проф. Теодоровъ-Баланъ въ 1902 г. издействува отъ Дирекцията на Б. Д. Ж. за членоветъ отъ Б. Т. Д. намаление 50% и при единични пътувания съ туристическа целъ. И тогава бързо започна увеличението на членоветъ и откриването на нови клонове отъ Б. Т. Д. Следъ две години ползуване отъ тия облаги и други дружества налетѣха въ Дирекцията на Б. Д. Ж. да имъ се дадатъ сѣщитѣ облаги, защото „тѣ били полезни за държавата“. Тогава Дирекцията на Б. Д. Ж. се видѣ принудена да отнеме на туриститѣ привилегията при единични пътувания. Следъ това се почна бързъ упадѣкъ на туристическата организация. (Така, отъ 625 члена презъ 1904 г., тѣ спаднаха на по-малко отъ 300 члена презъ 1905 — за цѣла България). И тогава настѣпиха най-тежкитѣ години за туристическата организация. Нѣмаше срдѣства за издаване на сп. „Български туристъ“, не постѣпваха и статии за публикуване и ръководството на организацията бѣ разколебано. Проф. Теодоровъ-Баланъ, за да не изложи авторитета си, се отдрѣпна отъ Ц. Н. и азъ бѣхъ посоченъ за председател и сѣщевременно станахъ редакторъ на списанието. Но какво редакторство бѣше то, Боже мой! Трѣбваше да търсимъ материали и когато такива липсваха — да седнемъ и да ги написваме. Следъ това да търсимъ пари за печатницата. Да коригирамъ печатаното, да експедирамъ броеветъ и да ги нося на пощата! Защото нѣмахме разсиленъ, нито канцелария. За канцелария служеше жилището на председателя-редакторъ, а и за разсиленъ — пакъ самиятъ той. Само една идея ни крепѣше: да се запази дружеството, защото неминуемо ще настѣпятъ по-благоприятни времена, което и стана. А това е нашата награда.

При такива извънредно трудни условия редактирахъ две години „Български туристъ“ самостоятелно (год. IV—1905 и год. V—1906), а третата година (год. VI—1907) бѣхъ подпомогнатъ отъ покойния Сотиръ Д. Скрински (тогава учителъ въ Военното на Н. В.

Училище). Отъ год. VII—1908 Скрински пое самостоятелно редакторството, защото азъ бѣхъ напустналъ вече София. Отъ год. IV на списанието азъ можахъ да издамъ само 2 броя, защото за печатъ на повече броеве липсваха срдѣства. Отъ год. V успѣхъ да издамъ 6 броя, а отъ год. VI издадохме 9 броя, отъ които една специална двойна книжка — майската — посветена на личността на А. Константиновъ, по случай 10 години отъ неговата злополучна кончина.

Съ развитието на туризма и масовото посещаване на Витоша се почувствува голѣма нужда отъ хижа на Витоша. Постройката на такава хижа бѣ станала мечта на софийскитѣ туристи. И почнахме да търсимъ срдѣства за тая целъ. За събора въ Варна презъ 1905 г. се устрои отъ Ц. Н. на Б. Т. Д. увеселителенъ влакъ, чистиятъ приходъ отъ който бѣ опредѣленъ за фондъ „туристическа хижа на Витоша“. И още сѣщата година, съ традиционния излетъ на 5 августъ ст. ст. (Преображение Господне), въ присѣствието на 650 излетника, се положи основниятъ камѣкъ на хижата. Избраното за цѣльта мѣсто бѣ източно отъ изворитъ на р. Струма, въ мѣстността „Капакливецъ“, на 2100 м. надъ морското равнище. Тукъ се извърши водосветъ отъ енорийския свещеникъ на с. Драгалевци — отецъ Панчо Фудуловъ. Подписа се приготвениятъ актъ, който се постави въ шише, заедно съ една туристическа значка, и се циментира въ камѣкъ, който се закопа. Материалнитѣ срдѣства не позволиха да се построи наскоро хижата, следъ което настѣпиха войнитѣ и политическитѣ събития. Но това семе — основниятъ камѣкъ на хижа — не остана безплодно. Следъ години то израстна на друго мѣсто на Витоша въ здраво стѣбло — сегашната хижа Алеко — съ 8 силни разклонения.

Отъ Централното настоятелство се схващаше вече, че за да се засили и укрепне туристиката не трѣбва да се разчита на нѣкакви облаги при пътувания, а трѣбва въ широкитѣ маси да се развие любовъ къмъ природата и навикъ къмъ излетуване. За цѣльта трѣбва да се почне съ младежта въ училищата, у която да се създадатъ туристически навици. Като срдѣство за това да се образуватъ юношески туристически чети и да се уредятъ ученически спални

(падала). За това бях натоварен да приготвя реферат за IV. туристически съборъ въ Плевенъ (публикуванъ въ „Б. Т.“, год. III — 1905, бр. 6.). Идеята за спалнитъ у насъ принадлежи на г. арх. Г. Козаровъ, който една година по-рано (вж. „Б. Т.“, г. II — 1903, бр. 7.) бѣ описалъ уредбата на ученическитъ спални въ Чехия, които препоръчваше и у насъ. Той и на дѣло пристъпи къмъ осъществяването имъ, като уреди първата туристическа спалня въ България при В. Търновския клонъ на Б. Т. Д. „Трапезица“, чийто председателъ бѣ тогава.

Юношески чети трѣбваше да се уредятъ при туристическия дружба, лето подъ ръководството на учители — туристи да се организиратъ излети изъ близкитъ околности, а презъ зимата да имъ се държатъ сказки съ туристически характеръ. За покриване на разнскитъ по излетитъ да се образуватъ каси, въ които всѣки ученикъ да внася месечно по една малка сума. Това да бждатъ единъ видъ кандидатъ - туристи. По една или друга причина, този проектъ не можѣ да се осъществи. Но стана друго нѣщо, което показва, че идеята е била назрѣла и пустнала здрави корени срѣдъ младежта.

Въ 1911 г. презъ ваканцията азъ бяхъ посетенъ въ Хасково отъ двама младежи — ученици отъ Русенската гимназия, чийто родители ми бѣха добре познати: Василъ А. Кулевъ и Хелмутъ Броксъ, дошли на излетъ. Тѣ ме изненадаха съ приятната вестъ, че въ Русе сж основали Юношеско туристическо

дружество. Примѣрътъ имъ се последва отъ други градове и следъ известно време се основа Юношеска туристическа задруга. Тя си издаваше свой органъ „Младъ туристъ“ и устройваше събори. Такава организация не ми е известна никжде другаде въ Европа.

И така, целта, ако и по другъ пѣтъ, бѣ постигната: младежта бѣ вече привлѣчена отъ хубоститъ на българската природа. Тя нахлува масово въ Юношеската туристическа организация, дето се приобщава къмъ туризма. И понеже човѣкъ не остава за презъ цѣлия си животъ юноша, а израства мжжъ, той по необходимостъ отъ Юношката туристическа организация ще премине после въ организацията на възрастнитъ туристи, но не вече като новакъ, а като опитенъ, пристрастенъ туристъ. Така днесъ се попълватъ всички туристически дружества съ вещи туристи, прекарвали туристически стажъ въ юношеската организация. И разцвѣтътъ на туризма въ България се започна отъ основаването на Ю. Т. С.

Азъ ще завърша споменитъ си съ думитъ отъ една моя статия презъ 1905 г.:

„И тогава ние съ гордостъ ще носимъ името туристи, защото сме изпълнили добросъвѣстно дълга си къмъ отечеството, като сме му приготвили младежъ, която го познава, младежъ, която го обича съзнателно, младежъ, която е готова да подеме на плещитъ си народнитъ идеали и да ги преследва до край“.

София, май 1939 г.

ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ ПЛАНИНАРЬ

(ПО СЛУЧАЙ 420 ГОДИНИ ОТЪ СМЪРТЬТА МУ)

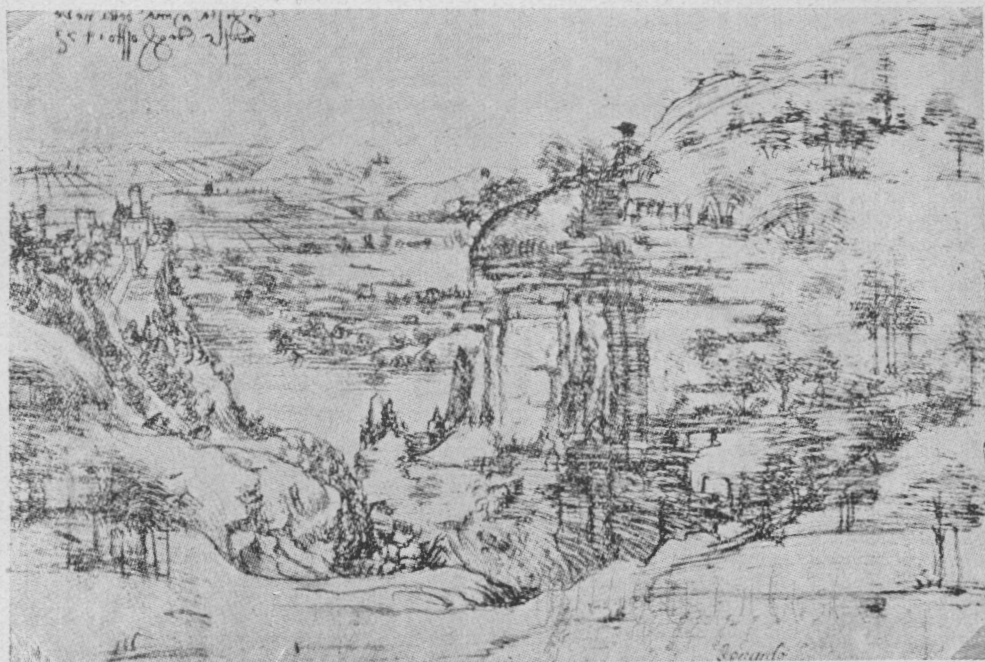
Отъ Петъръ Драгоевъ

На 2 май т. г. се навършиха 420 години отъ смъртта на Леонардо Да Винчи, известенъ на цѣль свѣтъ съ гениалнитѣ си произведения — „Тайната вечеря“ и „Потретътъ на Монна Лиза.“

Гениятъ на Леонардо Да Винчи е обхващалъ, освенъ живописъта, и други области на духа. Надаренъ съ изключителни дарби и изпълненъ съ ненаситна жажда за знания, Лео-

стремилъ се е презъ цѣлия си животъ да ѝ бжде вѣренъ. Въ изследването си върху живописъта Леонардо, между другото, изказва и убеждението си, че художникътъ трѣбва да бжде самотенъ и да има за свой учитель само природата. До това убеждение Леонардо е стигналъ не по теоритиченъ, а по жизненъ пжтъ.

Плодъ на незаконна любовъ. Леонардо е

Етюдъ за пейзажъ

Отъ Леонардо Да Винчи

нардо се е проявилъ още като скулпторъ, музикантъ, архитектъ, ученъ и изобретателъ. Особено много се е задълбочилъ съ проучванията си въ областъта на анатомията, геологията, геометрията, хидравликата, оптиката, военното изкуство и живописъта.

Природата, съ красотата, разнообразието и тайнитѣ си, винаги е привличала вниманието на Леонардо. Той се е възхищавалъ отъ нея, изучавалъ я подробно и основно,

билъ лишенъ отъ майчинитѣ скути още въ най-крѣжката си възраст. Отначало баща му, Пиеро Да Винчи, проявявалъ повече топли грижи за него, но по-сетнешнитѣ четири брака, отъ които се раждатъ 11 деца, както и многото му служебни задължения на нотариусъ въ Флоренция, го откъсватъ отъ малкия Леонардо.

Леонардо се ражда и расте въ малкото селище Винчи, въ имението на баща си, който

минава почти цялото си време във Флоренция. Леонардо е самъ всрѣдъ чужди. Надъ него не бди майчината любовъ. Той дори не е виждалъ майка си, не знае коя е тя, нито где се намира. Скрѣбта е сложила вече отпечатѣкъ върху неговото прекрасно детско чело. Той е самъ и тжженъ. Само едно оживява неговитѣ замислени очи и го кара да потрѣпва отъ възторгъ — природата. И той скита изъ близкитѣ околности на Винчи, унесенъ и смаянъ предъ красотата на природата. Така, неусѣтно и за самия него, неговата привързаностъ къмъ природата се засилва непрестанно, докато единъ день — въ годинитѣ на зрѣлото си духовно развитие — той я провъзгласява за единственъ учител на художника.

Въ връзка съ работата си на художникъ и воененъ инженеръ, Леонардо пжтувалъ много изъ Италия, а нѣкои предполагатъ, че е ходилъ дори на Изтокъ. Презъ време на пжтуванията си той е наблюдавалъ и изучавалъ природата. Но Леонардо не се е задоволявалъ да я изучава само пжтьомъ. Той е приемалъ и излети изъ планинитѣ. Съ тия излети той е задоволявалъ силно чувствуваната

необходимостъ да бѣде близко до природата, която винаги го е изпълвала съ възторгъ, а сжщевременно е правилъ и наблюдения върху нея. Въ тоя смисълъ той е единъ отъ предшественицитѣ на днешнитѣ планинари, за които сега е много по-лесно да се катерятъ изъ недостѣпнитѣ планински чукари.

Леонардо ни е оставилъ бележки за изкачването презъ едно лѣто на върха Монте Роза, наричанъ по онова време Монъ Бозо, въ Италианскитѣ Алпи. При тоя излетъ Леонардо можалъ да си изясни защо виждаме въздуха синьо оцвѣтенъ.

Следъ като обяснява причината на това явление, Леонардо добавя: „... И това ще види всѣки, както го видѣхъ азъ, ако се изкачи на Монъ Бозо, върхъ на Алпитѣ, които раздѣлятъ Франция отъ Италия...“.

Проправилъ толкова пжтища въ изкуството и науката, Леонардо Да Винчи е проправилъ и другъ пжтъ — тоя къмъ върховетѣ на планината. За тоя пжтъ ние планинаритѣ можемъ да му бждемъ само признателни и да изпитваме прекрасната гордостъ, че и тоя необикновенъ човѣкъ е билъ пламененъ приятелъ на планината.

Пиринъ — Беговица

Сн. Д. Рунтовъ

МЕЖДУ БАЛКАНА И СРЪДНА-ГОРА

Отъ Георги П. Арнаудовъ

Булевардъ Дондуковъ. Пролътната утринъ изпълва въздуха съ бистра свѣлина. Трамвайтъ, олекнали отъ лепкавата зимна мъгла, леко измъкватъ зеленитъ си туловища по павираната стръмнина. Булевардъ Стоиловъ открива дълбока перспектива къмъ гаровия кварталъ, върху низинитъ на който слънчевитъ лъчи безсилно се борятъ съ синкави пушеци и оловни мъгли. По прозорцитъ на студениотъ кооперации слугини изтупватъ килими, а млъккартъ съ синята двуколка, изпълнилъ поржчикитъ си, кривна въ страничната улица. София почва своя дълниченъ животъ.

Автомобилна агенция съ „узаконенъ пощенски рейсъ“. Покривтъ на голъмия автобусъ е нарастналъ вече съ още единъ етажъ отъ куфари, торби, голъми кутии съ халви и сардели, водопроводни тръби и разни желъзари. Едно платнище, останало безъ цвѣтъ, покрива разнообразния багажъ, а вжжетата го закрепватъ за страничните желъза. Пътниците, прилепени единъ до другъ, изпълватъ мѣстата, опредѣлени да бждатъ 28 + 1.

Шофьорътъ запалва мотора. Геврекчиата обикаля колата, предлагайки настойчиво своитъ гевреци. Една майка-старица иска да цѣлуне изпращащия я синъ, който свѣнливо се огдръпва. Тежката кола се поклаща и стремглаво се впуска къмъ Подуенската рѣка. Два завоя откриватъ опнатата лента на павираното шосе. Следъ тишината на изпращането започватъ пътническитъ разговори. Русъ момъкъ разправя на младо момиче за нѣкакъвъ разваленъ годежъ. Една ученичка грижливо пази коприненитъ си чорапи и се мъчи да чете нѣкакъвъ романъ. Старицата подава парче геврекъ на внучката си и поглежда отвреме навреме носения подаръкъ за село — закачени на прозореча връзка гевреци. Мжже съ каскети и шаечни дрехи говорятъ помежду си за крави, за поствъ и за политика. Питатъ се кой каква мобилизационна карта е получилъ, а дебелиятъ шофьоръ, участвуващъ гърбомъ въ разговоритъ, самоувѣрено заключава:

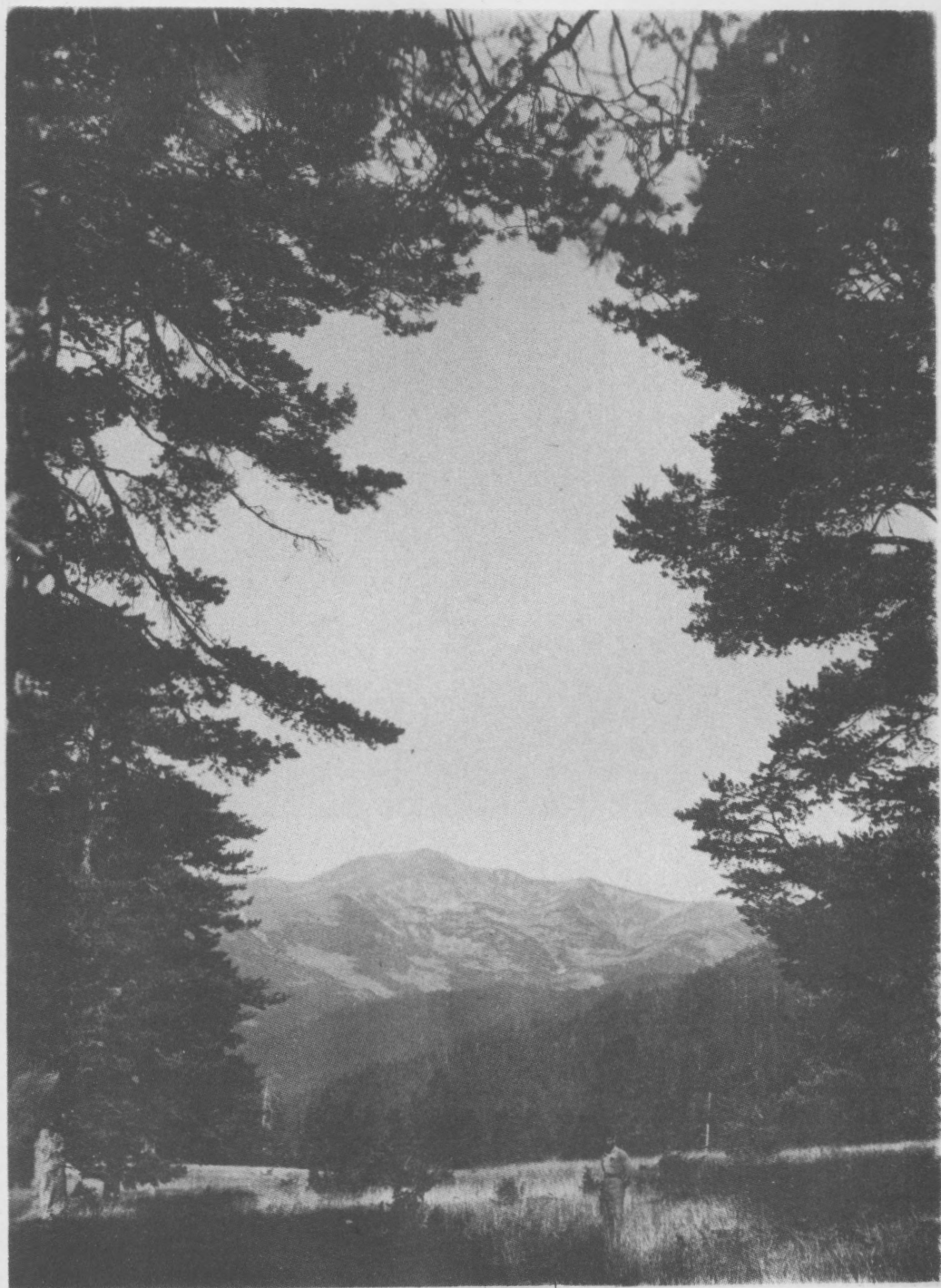
— Абе, то ако ни оставятъ сами да се разправимъ, Добруджа само съ ура ще си я вземемъ...

Бързо пролетяватъ дванадесетъ павирани километри. И пакъ почватъ дупки, пѣсъци, чакъли. Работи се наистина: валяци, работници, помпи и павета задрѣстватъ пѣтя, свързващъ най-прѣко столицата съ Бургасъ, но ако се работи съ досегашното темпо, 480-тъ километри ще бждатъ павирани следъ 78 години, смѣтано по шестъ километра годишно.

Ширнало се е Софийското поле, потънало цѣло въ зелени вълни. Въздухътъ трепти въ свежестъта на пролътното пробуждане. Витоша постепенно снишава снагата си, а задъ нея плавно се надигатъ бѣлитъ куполи на Рила. Върху далечния бѣлъ фонъ се очертава силуетътъ на Вакарелския радио-предавател. Пресичаме на нѣколко мѣста желъзната линия за Макоцево, по която нѣкжде профучава пътнически влакъ, въ вагонитъ на който се виждатъ само нѣколко войника.

Вмѣсто километрически камъкъ, село Саранци отбелязва тридесетъ и осмия километъръ по хубавото шосе, опнато между шпалиръ отъ вѣковни върби. Слѣзе ученичката съ коприненитъ чорапи, посрещната отъ здрава, босонога селянка, вѣроятно нейна майка. Една кръчма съ нечистъ подъ, маси и прислуга, задъ нея дворъ, изпълненъ съ сметъ, свини и кокошки — това е автомобилна гара, на която всѣкидневно се спиратъ и хранятъ пътниците отъ десетки автомобили. Селото има общинска и санитарна служба!

Следъ голъмия Сарански наклонъ се отдѣля новиятъ недовършенъ още пѣтъ за Ботевградъ и Етрополе, който съкратява досегашното разстояние, като избѣгва и високитъ арабаконашки завоя. Бѣлиятъ пирамиденъ паметникъ върху билото на Арабаконакъ спира погледа на северъ и напомня за голъмата бѣлгарска епопея и за скжпитъ жертви на братския народъ за нашето освобождение. Презъ робството на това мѣсто е имало стражарница, отъ кждето оржието на поробителя е гнетѣло народа ни. Днесъ тамъ грѣе символътъ на саможертвата за скжпа свобода. Подъ самия Арабаконашки проходъ е селото Стъргелъ, за което 82-годишниятъ му жителъ дѣдо Никола съ гордостъ разпра-

СЕМКОВО

снимка ИВ. ИВАНОВЪ

вя, че е било единственото чисто българско село през робските години въ този край.

Десетина километра — и друго безинтересно село — Долно-Камарци. Интересно е разстоянието между Саранци и Камарци. Собствено шосето е като всъщо шосе, но нашето българско недовърие е подкрепено съ факти, които карат човъка да не знае какъ трѣбва и дали трѣбва да вѣрва. Въ центъра на първото село, върху табела е означено разстоянието до второто — десетъ километра, а въ второто село — същото раз-

Камарци шосето започва да вие бѣли серпентини по мощнитѣ му склонове. Десетъ километра ни възнасятъ и сниматъ между раззелениящата се млада букова гора. Мургащъ прихлупва отъ погледа Саранското и Камарско полета.

Тежкиятъ автобусъ, облекченъ отъ крутитѣ и стрѣмни завои, изпуска на билото тежка въздишка. Отъ тукъ се открива наистина приказно хубава картина. Една рамка отъ сапфирно сини и заснѣжени планини, въ която българската природа е изсипала изо-

По билото на Сръдна гора

Сн. Д-ръ Ив. Доневъ

стояние въ обратна посока е означено осемъ километра. Но не е само този километрически куриозъ. На излизане отъ София, въ началото на сѣщия пѣтъ, на голѣма табела сж означени разстоянията до нѣколко града. София—Бургасъ е 383 клм., а на друго мѣсто по сѣщия пѣтъ това разстояние е означено 480 клм. Шосето е само едно.

Гълъбецъ — хиляда метровата сръдногорска седловина, свързваща Балкана съ Сръдна гора, затваря като огромна запушалка западното устие на подбалканския коридоръ. Непосрѣдствено надъ селото Долно-

билие отъ хармония, багри и привличащи далечини. Балканътъ-дремещъ исполинъ, е обтегналъ безкрайната си снага. Върховетъ Баба и Свищи-пласъ разкъсватъ синия пролѣтенъ просторъ, а задъ тѣхъ-мощниятъ Паскалъ подпира съ челото си източния небосклонъ. На югъ тъмнитѣ букови гори на Сръдна-гора се разстилатъ като спуснатата отъ небето плътна завеса. Братия и Лисецъ въ страни, усамотени горски първенци, криятъ въ мекитѣ си очертания царството на сърнитѣ и джбравитѣ на Оборище.

Малки, спретнати параклисчета, кацнали

като изгубени чайки върху зелените хълмове, примиряват още повече духа пред величието на природата, пред нейната хармония и непринудена красота.

Въ този дълъг на подбалканската долина, между сръдногорските седловини Гълъбец и Козница, свързващи плътна Сръдна-гора и Балкана, е заключено Златишкото поле-първото и най-високо от подбалканските полета (760 м.). Неговата леко нагъната повърхност, осъяна с красиви градчета и спретнати селца, е една от най-красивите части на нашата земя. Непосредствено под Гълъбец, сгушено въ подножието на Балкана, е селото Буново, всрѣдъ което голѣмата училищна сграда привлича погледа отдалеч. Отъ тукъ се отива най-удобно за връхъ Баба и неговите прохладни гори. Землището на селото, презъ което е изопната бѣлата лента на подбалканското шосе, е истинска кичеста градина отъ буйно поникнали ниви и тучни ливади, а всрѣдъ тѣхъ сж разпрѣснати безброй бѣли корони на разцѣвянали дървета. Единъ незабравимъ пейзажъ, гледанъ отъ склоновете на Гълъбецъ.

Накацали като ластовички, всрѣдъ зелените ливади и сѣчести градини, край прозрачните балкански рѣкички, едни подъ самия Балканъ, други въ гористите подножия на Сръдна-гора, редятъ се селата: Мирково, Радославово, Петричъ, Челопечъ, Църквище, двете хубави градчета Златица и Пирдопъ, отдѣлятъ се пѣтища: презъ Балкана — за Етрополе и Тетевенъ, презъ Сръдна-гора — за Колонитъ, Панагюрище и Пазарджикъ, пакъ селца — Душанци и Лѣжене, после се отдѣля пътятъ презъ вѣковните сръдногорски букаци за старинната Копривщица, следъ това завоитъ на Козница подъ Веженъ — другъ старопланински исполнитъ. . . И пакъ ненагледни картини, откъси отъ хубавата българска земя.

А колко приятни сж дните въ тѣзи подбалкански села и градове! Челопечъ — дворове, пълни съ орѣхови дървета, праскови, ябълки и череши. Старинната черква, па-зеща българската вѣра и народна свѣстъ отъ сто и повече години. Гробището край

селото, цѣлото зелена градина, и виещиятъ се край него пакъ за близкото Църквище. А по-горе, край рѣката, чужденци нѣкакви пробиватъ земята до 500 метра, за да търсятъ подземни богатства.

Златица — старинното градче — градина, съ вѣковни сѣчести дървета, а подъ тѣхъ малки приветливи къщи и дворове, пълни съ цвѣтя и бистри потоци.

На осемдесетия километъръ отъ София, като изпъкналъ отъ земята, е Пирдопъ съ обширния си площадъ, подъ гордия Паскалъ, по снѣжните петна на който пролѣтните облаци стелятъ прозрачните си сѣйки. Самото име на града значело „Приводенъ“, богатъ съ много хубави води. И тукъ — центъръ на българщината, на здравъ и трудолюбивъ народъ. А щъркелите, свили приятелски гнѣзда почти на всѣка по-висока къща, допълватъ идилличната картина на тѣхния планински градъ. И тукъ миналото е завещало достойни имена, като това на хаджи Личо-богатъ търговецъ, „чивякъ“ народенъ, който осмислялъ живота си въ строене за народа мостове и чешми.

Южните оголени дипли на Балкана неусѣтно преминаватъ въ нахъдрени сръдногорски хълмове, пасбища и поляни. Отлични условия за развитие на млѣчно скотовѣдство. И днесъ този край минава за млѣкарски, но дребниятъ и едъръ добитѣкъ, прѣснатъ по планинските пасбища и тучни ливади, не дава това, което би могълъ да даде за своите стопани и за цѣлостното ни народно стопанство. Бавните биволици, дребните крави, скачащите кози и овце чакатъ, за да станатъ творчески и доходоносни елементи за стопаните си, чакатъ интензивното стопанство, чакатъ майстора си.

Цѣлиятъ този балканско-сръдногорски край, съ неговите тихи селища и красиви градини, съ приветливите хижи на Паскалъ, Веженъ, Богданъ, Лунната долина и др. посрѣща и изпраща сърдечно и дружелюбно всѣки посетителъ и очаква търпеливо да мине подбалканската линия презъ него, за да го направи по-достъпенъ, за да създаде повече радости и блага на трудолюбивото му балканско население.

Цътлове

Изъ изложбата на Фото клуба

ЕСТЕТИЧЕСКИТЪ ПРЕЖИВЯВАНИЯ ВЪ ПЛАНИНАТА

Отъ Иванъ Н. Ивановъ

Отношенията, въ които човѣкъ се поставя къмъ планинския миръ, представляватъ както за науката, така и за планинарството, на висотата, на която то днесъ се намира, единъ многостраненъ интересъ. Планинарътъ въ битността си на човѣкъ, който приема планината за равнозначна на едно духовно начало, съ което той желае да се постави въ най-интимна близость, безспорно, има особени причини да търси разгядката на редъ въпроси, свързани съ преживѣнитѣ отъ него съблмни моменти въ планината.

Споредъ вида на особения мотивъ или импулсъ, който ни довежда до обшуване съ планината, обикновено говоримъ за различни отправления или състояния на нашето съзнание. Карината на душевния ни животъ въ моментитѣ, когато търсимъ удовлетворение на висши духовни потрѣби чрезъ обшуване съ планината, действително е свършено различна отъ тази на състоянията, когато тър-

симъ само материалната полза или когато ни занимава чистата научна истина за нѣщата и явленията. Така ние идваме до опредѣлението, че съзнанието на човѣка въ дадени моменти се намира въ практическо, научно, религиозно, естетическо и пр. отношения къмъ заобикалящия го свѣтъ, респ. къмъ планината. Въ действителность, душевниятъ животъ на човѣка въ една изключителна срѣда, каквато представлява загадъчниятъ миръ на планинитѣ, не се изчерпва безъ остатъкъ съ тѣзи състояния, които и безъ това сж условни, теоретически възможности. Всѣки планинаръ, който е ималъ желанието и умението да се самонаблюдава, достатъчно добре знае, че онова, което го импулсира да търси планината, заедно съ всичко онова, което преживява горе, не се покрива съ едно отъ споменатитѣ състояния, даже и съ тѣхната съвокупность. Съ една дума, животътъ на човѣка, въ моментитѣ, когато съзнателно търси и съ усилия се

домогава до духовни ценности чрез сродяване съ планината, е комплексъ отъ много и сложно преплетени душевни преживявания. Тѣхното обяснение и систематизиране постепенно зае единъ значителенъ дѣлъ отъ съвременната планинарска литература.

Тукъ ще разгледаме само единъ малкътъ кръгъ отъ въпроси, отнасящи се до съзнанието на човѣка, когато той търси, намира и се вживява въ божествената красота на планинитѣ. Това състояние ще разгледаме не като една статична величина, а като функция на съзнанието. Съ други думи, насть ще ни занимава механизъмътъ на съзнанието, който, като действува при известни условия, ни довежда до едно особено висше чувство на приятностъ, наречено художествена или естетическа наслада.

Нека проследимъ сега нашето съзнание въ самия процесъ на естетическото съзерцание. Входятъ къмъ естетическитѣ преживявания сж нашитѣ сѣтвива. Тѣхното значение не отпада даже и въ случаитѣ, кждето фантазията е преобладаващъ елементъ въ процеса на естетическото преживяване. Важна предпоставка за зачеването на естетическия процесъ е съзерцателтъ да бжде въ състояние на сѣттивна бодростъ. Възприемането на естетическия обектъ започва при една много по-голѣма съсрѣдоточеностъ на вниманието, отколкото при обикновеното възприятие. Необходимо е, обаче, да се изтъкне, че между даннитѣ на различнитѣ сѣтвива сжществуватъ и вестна качествена разлика. Докато нашата сѣттивностъ (опипъ, вкусъ и мирисъ) има повече органиченъ характеръ, даннитѣ на висшата сѣттивностъ (слухъ и зрение) иматъ по-голѣма образностъ и въ по-голѣма степенъ сж одухотворени, което увеличава съзерцателния имъ характеръ и ги прави, следователно, повече естетически изразителни. Висшитѣ усѣщания, обаче, рѣдко идватъ изолирани отъ низшитѣ. Много често особената естетическа цена при нѣкое преживяване дохожда, именно, отъ едновременноната функция на низши и висши сѣтвива и доставения отъ тѣхъ богатъ сѣттивитвенъ материалъ. На това обстоятелство до голѣма степенъ се дължи превъзходството на природнитѣ естетически обекти предъ произведенията на изкуството. При наличността на сѣттивнитѣ данни, съ основание можемъ да говоримъ, че естетическиятъ

процесъ е започналъ само тогава, когато настѣпи пълно съответствие между тѣхъ и чувствата или емоциитѣ, които тѣ пораждатъ. Нашето съзнание, когато е въ процесъ на естетическо съзерцание, се намира въ едно постоянно колебание между сѣттивното и емоционалното съдържание. Този моментъ може да бжде илюстриранъ по следния начинъ. Когато слушаме симфонията на планинската буря, ние не преставаме да я слушаме, за да се отдадемъ само на нашитѣ чувства, а едновременно слушаме и преживяваме чувствата, които ни внушава бурята. Сжщо така, когато съзерцаваме планинския връхъ отъ долината, ние едновременно и непрекъснато получаваме сѣттивни впечатления и изпитваме известни чувства отъ наблюдаваното.

Втори важенъ моментъ въ процеса на естетическото съзерцание е преливането или колебанието на нашето съзнание между частитѣ и цѣлото на съзерцавания обектъ. Естетическиятъ обектъ представлява едно организирано, единно цѣло. Нашето съзнание, обаче, не е статизарано, т. е. неподвижно прикрепено къмъ това цѣло, а се намира въ едно постоянно колебание между цѣлото и неговитѣ части. Да вземемъ следния примѣръ. Движимъ се изъ възлешното царство на Мальовица — Купенитѣ. Заставаме отъ известно разстояние и започваме да съзерцаваме поотдѣлно тѣхнитѣ очертания. Въ единъ моментъ ние ги виждаме като една верига, като едно органическо цѣло. Въ другъ моментъ ние виждаме само единъ отъ Купенитѣ. Той е, тѣй да се каже, самъ въ фокуса на нашето внимание. Неусѣтно, този моментъ отново е замѣненъ съ първия, когато едновременно съзерцаваме цѣлата верига. Това колебание на вниманието ни между частитѣ и цѣлото не престава до момента, когато нашиятъ погледъ не потърси другъ обектъ за съзерцание. Въ колебание между частитѣ и цѣлото нашето съзнание се намира непрекъснато, докато трае естетическото възприятие. Този моментъ е твърде сжщественъ за него, като таквъ, който ясно провежда разликата между естетическото и обикновеното или практическото отношение къмъ нѣщата и явленията. И при последното отношение може да се констатира движение на вниманието между частитѣ и цѣлото на разглеждания обектъ, но то-

ва движение е твърде механично, като частитъ най-често биватъ разглеждани сами за себе си, а цѣлото не се поставя въ отношение къмъ тѣхъ. При естетическото отношение къмъ заобикалящия ни свѣтъ това колебание се реализира по единъ особенъ начинъ. Когато тръгваме отъ отдѣлнитъ части на естетическия обектъ и обгръщаме или обладаваме цѣлото, ние влагаме по този пжтъ и елементи на творчество. Никой пжтъ, когато нашето съзнание се намира при цѣлото, не го възприема като величина равна на механичния сборъ на частитъ. Цѣлото се явява винаги съ известенъ плюсъ спрямо този сборъ. И обратно, когато тръгваме отъ цѣлото и достигаем до частитъ, и тѣ на свой редъ не сж сжщитъ, каквито сж били въ първия моментъ, когато сме се отклонили отъ тѣхъ по посока на цѣлото. Този творчески процесъ не престава, докато трае естетическото съзерцание. При всѣко колебание на съзнанието цѣлото се обогатява съ новъ плюсъ, а частитъ се разнообразяватъ съ нови моменти. Въ момента, когато този творчески процесъ престане, ние губимъ естетическото отношение къмъ съзерцавания обектъ.

Трети основенъ моментъ въ процеса на естетическото преживяване е сжщо така едно колебание на нашето съзнание, но този пжтъ между действителността и илюзинитъ. По отношение на изкуството този моментъ се реализира по следния начинъ. Необходимо е само да застанемъ съ достатъчно напрегнато внимание предъ творението на нѣкой гениаленъ живописецъ. Съ силата на своя гений художникътъ още отъ първия моментъ ни завладява и ни препраща отъ недействителния въ действителния свѣтъ. Въ единъ моментъ ние забравяме, че това, което виждаме предъ насъ, е само едно изображение, а не самата действителност. Има, обаче, моменти, които не позволяватъ на илюзията да ни овладѣе напълно. Въ живописъта ролята на такъвъ разбуждащъ моментъ играе рамката на картината, при скулптурата — цвѣтътъ на мрамора, постаментътъ на статуята и др., а при сценичното изкуство — рамката на сцената и пълната съ зрители зала. Тѣзи именно задръжки не позволяватъ на съзерцателя да изпадне въ пълненъ унесъ и му подсказватъ, че това, което е предъ него, е все пакъ едно изображение на дей-

ствителността. Съзерцательтъ, обаче, не остава за дълго при действителността. Той не е доволенъ отъ нея и желае да живѣе отново съ илюзията. Отъ нея той отново се връща къмъ свѣта на реалнитъ нѣща и така това колебание трае дотогава, докато е бодъръ и изпитва желание да продължи тази своеобразна игра на вниманието. Измамата въ даденитъ случаи, къмъ която ние постоянно се стремимъ и желаемъ да останемъ по-дълго време подъ нейно обаяние, явно е, че не е сжщата, която можемъ да преживѣемъ при друга обстановка и при други условия на животъ. При естетическитъ преживявания, следователно, ние си даваме отчетъ за илюзинитъ, даже ги желаемъ. Въ случаи, обаче, когато самоизмамата е пълна, естетическото отношение отпада, защото се нарушаватъ други моменти, важещи при този процесъ.

Въпросътъ, на който предстои да отговоримъ, е дали съзнаваната самоизмама при естетическото ни отношение къмъ природата и въ частностъ къмъ планината е сжщата, каквато е при различнитъ видове изобразителни изкуства. Отговорътъ е сведенъ до установяване на една сжществена разлика. Както при много други моменти, така и по отношение на този, природата, като естетически обектъ, значително се отличава отъ произведенията на изкуствата. Естетическото внушение, което получаваме отъ природнитъ обекти, сжщо така въ най-голъма степенъ се дължи на този трети моментъ — на съзнаваната самоизмама. При естетическото съзерцание на природнитъ обекти излюзинитъ, обаче, идватъ по обратенъ пжтъ. Красотата въ природата ние виждаме само чрезъ илюзинитъ, но тѣхниятъ пжтъ е обратенъ на този, по който тѣ идватъ при изкуството. И въ единия и въ другия случай излюзинитъ си приличатъ напълно по това, че ги съзнаваме като такива, т. е. не сж проявление на нѣкое патологическо състояние. Напротивъ, естетическа наслада може да изпита само напълно нормалната психика.

Ако спремъ сега вниманието си върху обратния пжтъ, по който идватъ илюзинитъ при съзерцаване на природнитъ обекти, ще имаме следната картина. Заставаме въ даденъ моментъ предъ идеално тихата, огледална повърхностъ на планинско езеро. Заглеждаме се въ нея и виждаме отражението на отсрещнитъ скалисти зжбери. Въ втори

моментъ ние като че забравяме, че сме на бръга на езерото, а го приемаме за едно възлешно огледало, което отразява кулитъ и бойниците на сжщо така фантастични замъци. Възможно е да настъпи и трети моментъ, когато въ фантазията ни ще се оживятъ образитъ на цѣло шествие отъ рицари, съпровождащи на сватбено тържество приказната си царкиня. Достатъчно е, обаче, да полъхне слабъ планински вѣтрецъ, да раздвижи повърхността на езерото, за да изчезнатъ въ мигъ всички илюзии. Заставаме отново лице срещу лице съ действителността и очакваме да настъпи пакъ моментътъ, когато ще видимъ нашитъ въображаеми замъци, рицари и пр.

Явно е отъ приведения примѣръ, че и по отношение на природата констатираме сжщото колебание на съзнанието между действителностъ и илюзии и сжщо такива разбуждащи моменти. Разликата, която установяваме между природата и изкуството по отношение на този трети моментъ, е сведена само до началния или изходния пунктъ на споменатото колебание. При изкуството той е изображението на действителността, илюзията, а въ природата — самата действителностъ. Следователно, пжтътъ на сънаваната самоизмама е единъ и сжщъ по естество въ процеса на всѣко естетическо преживяване, но обратенъ за природата по отношение на изкуството.

Този именно моментъ — обратната илюзия, можемъ съ достатъчна убеденостъ да приемемъ, че е най-свежиятъ и най-дълбокиятъ изворъ на естетически емоции. Красотата на планинския миръ извира отъ него и свежъ съ божествената си влага живота на грубата и мрачна действителностъ. Сжщото предназначение има и изкуството, но то далечъ не може да догони природата. Раз-

ликата между тѣхъ не е само по отношение обратния пжтъ на илюзинитъ. Природата е много по съвършенъ творецъ отъ изкуството. Тя ни дава много често естетически ефекти и чрезъ движението. За изкуството тази възможностъ е крайно ограничена. Отъ друга страна, докато природата си служи синтетично или едновременно съ изразнитъ си срѣдства, истинското изкуство избѣгва този начинъ, като счита, че неговото прилагане е за смѣтка на естетическия ефектъ. Така, при повечето отъ естетическитъ обекти на планинския миръ ние намираме идеално съчетание на тонъ, цвѣтъ, миризма, движение или покой и пр. Изобщо внушението, което идва отъ природнитъ естетически обекти, въ сравнение съ това отъ изкуството, е много по-силно.

Както при изкуството, така и при естетическото отнасяне къмъ природата ние живѣемъ въ единъ идеаленъ свѣтъ, който е отражение на дълбинитъ на нашата собствена душа. Смыслътъ на естетическитъ преживявания се свежда изобщо до разкриване на нашата скрита природа. Естетическиятъ обектъ, който съзерцаваме, действително е единъ призракъ, едно подобие на действителността. Този призракъ, обаче, ни поставя предъ нашия истински ликъ.

Планината е величествена и красива дотолкова, доколкото можемъ да я напоимъ съ нашия собственъ духъ, доколкото сме въ състояние да украсимъ съ бисеритъ му нейнитъ замръзнали форми. Съзерцанието на планинския чаръ, следователно, ни извежда къмъ дълбинитъ на собствената ни индивидуалностъ. Разговорътъ съ планината въ сжщностъ е самооткровение. Преклонението предъ чара и великолепието на планината действително е човѣшко дѣло, но дѣло на възвисения човѣшки духъ.

ДОСТЪПНИ ПЛАНИНИ

Отъ Тодоръ Тодоровъ

Въпросътъ за маркирането на пжтекитѣ, водещи къмъ туристическия обекти, не се слага за първи пжтъ на разискване въ редоветъ на Б. Т. С. Още отъ самото начало на сжществуването на съюза ние виждаме да се повдига този въпросъ. И не само е повдиганъ, но сж извършени и частични маркировки. За съжаление, обаче, тѣ задоволяваха само тогавашнитѣ нужди. Сега тѣ станаха недостатъчни. За малкото изоставяне на този въпросъ трѣбва да търсимъ причината само въ едно, а именно, че съюзнитѣ ръководители отдаваха по-голямъ значение на по-крещящитѣ нужди, като построяване на хижи и заслони. Сега пжкъ, когато тия нужди до известна степенъ сж задоволени, наложи се въпросътъ за маркировката да бжде поставенъ по-сериозно и реализиранъ. Нѣкои разбирания, че маркировката не е толкова необходима, се изоставиха и съюзътъ ни, отговарящъ винаги на своитѣ обществени задачи, поде сериозно въпроса.

Миналата година въ една конференция на председателитѣ се прие правилникътъ за обща маркировка на пжтекитѣ, водещи къмъ планински и туристически обекти. Сжщиятъ биде одобренъ и отъ съюзния конгресъ.

По-важни постановления въ този правилникъ сж: маркирането да се извършва отъ клоноветѣ, но по строго опредѣлени и изработвани отъ Централното настоятелство знаци — единство въ маркировката. Маркирането да се извършва съ желѣзни греди и желѣзни табели, циментирани въ земята. Опредѣляне на районитѣ за маркиране отъ Централното настоятелство, както и изработнитѣ карти за маркиране на обектитѣ отъ клоноветѣ, ще се одобряватъ отъ сжщото. Всѣка година Ц. Н. на съюза ще опредѣля ония райони, които се посещаватъ най-много. Ако нѣкои клонове разполагатъ съ необходимитѣ срѣдства, ще могатъ по сжщия начинъ да маркиратъ своитѣ райони, но сж длъжни да спазватъ правилника. Отдѣлни маркировки, несъобразени съ този правилникъ, се забраняватъ отъ 1938 година насамъ. Съ това Централното настоятелство постави въпроса за маркирането на една строго опредѣлена основа.

Само това, обаче, не бѣше достатъчно. Трѣбваше и въ тази областъ да покажемъ, че можемъ да постигнемъ резултати, както и навсѣкжде сме показали сжщото. Първиятъ етапъ за маркиране презъ 1938 година бѣше опредѣленъ, а именно: Мусаленскитѣ дѣлъ отъ Рила. Въпрѣки неблагоприятнитѣ условия и прѣчки, които срещна нашиятъ клонъ въ Самоковъ, можаха да се маркиратъ пжтекитѣ: Чамъ-кория — хижа Мусала — връхъ Мусала; Чамъ-кория, дворцитѣ Царска Бистрица, Ситняково, Сарж-голъ, хижа Заврачица и Чамъ-кория, дворецътъ Ситняково, хижа Мусала. Не можѣ да се довърши работата за маркирането на пжтеката: връхъ Мусала — хижа Заврачица, поради рано падналия снѣгъ. Материалитѣ, обаче, сж готови. Цѣлата тази маркировка е по изработения правилникъ. Съ постигнатия резултатъ можемъ да се похвалимъ, защото нашитѣ другари отъ Самоковъ и тукъ показаха своята голѣма любовъ къмъ дѣлото на българския туризъмъ и готовностъ за жертви.

За 1939 година Централното настоятелство намѣри, че е необходимо да се маркира Централниятъ Балканъ и по-конкретно: пжтьтъ Карлово — хижа Юмрукъ-чалъ — заслонътъ при върха Юмрукъ-чалъ и Карлово — хижа Амбарица. Всички материали се приготвятъ и въ най-скоро време другаритѣ отъ Карлово ще почнатъ самото маркиране.

Заедно съ това ще се маркира презъ настоящата година и пжтьтъ отъ заслона Грънчаръ до Рилския манастиръ, презъ Рибнитѣ езера, кждето презъ предстоящото лѣто ще се построи заслонъ отъ Столичната община, който ще се предаде за стопанисване на Б. Т. С.

Независимо отъ тия маркирания, трѣбва да споменемъ, че презъ последнитѣ две години съ помощта на Столичната община се прокараха хубави пжтеки, водещи: отъ връхъ Мусала до заслонъ Грънчаръ и отъ последния за Рилския манастиръ.

* * *

На второ мѣсто идва не по-малко важниятъ въпросъ за свързването на нашитѣ хижи съ телефони. Твърде малко отъ нашитѣ

хижи и заслони сж свързани съ такива. И тия, които имат телефони, сж повечето въ зависимост от нѣкой горски или друг държавен пунктъ. Въ сюзнитѣ срѣди този въпросъ винаги е билъ поставянъ на разглеждане, обаче реализирането му не е постигнато, тъй като винаги е зависило отъ държавната властъ, която има изключително право върху телефонната служба у насъ. Много пжти се е апелирало къмъ властта да погледне по-сериозно на въпроса, но, съ малки изключения, резултатъ не се е постигалъ.

Въ последно време, при наличността на масово зимно излетуване, нуждата отъ телефони по нашитѣ хижи нарастна много. Спасителната служба, въпрѣки добрата си организация, е често спъвана да даде помощъ на пострадали, поради това, че не може да бжде уведомена. Пазачитѣ на хижитѣ, голѣма частъ отъ които извършватъ и метеорологични наблюдения, сжщо не могатъ да даватъ редовно сведения за времето, вследствие на което множество туристи сж бивали изненадвани въ планината отъ бушуващи бури.

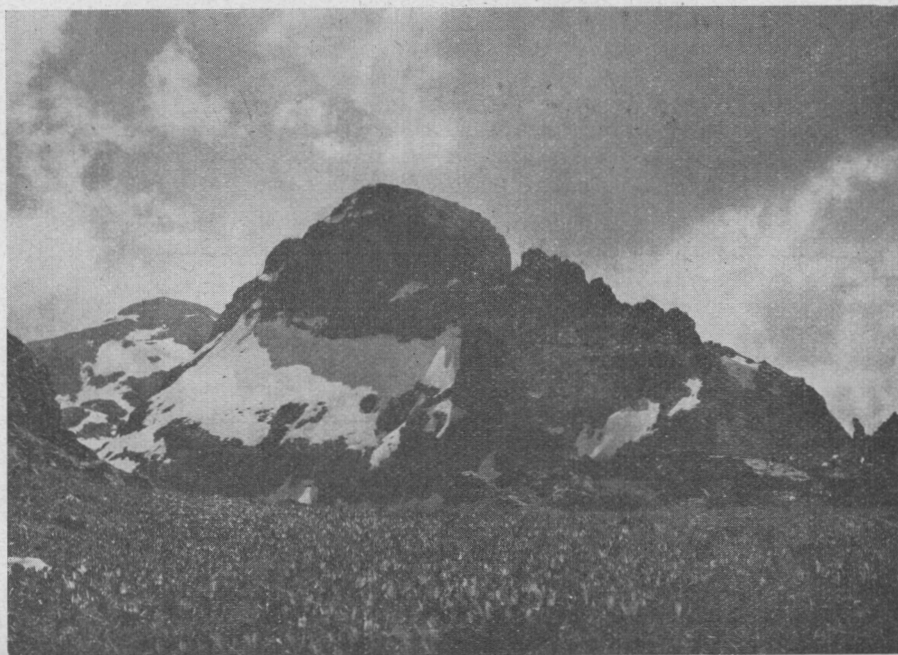
Всички тия обстоятелства наложиха въпросътъ за телефонитѣ въ нашитѣ хижи да бжде сериозно обсъденъ. Благодарение на Главния директоръ на пошитѣ г. Янковъ и помощника му г. Писомовъ, тази година нѣколко хижи, като хижа Бъндерица въ Пиринъ, хижа Юмрукъ-чалъ въ Балкана, хижа Панайодовъ подъ Белмекенъ и хижа Скака-

вица въ Рила, ще бждатъ свързани съ телефони. Ако опредѣленитѣ срѣдства въ тазгодишния бюджетъ позволятъ, ще се свържатъ и други хижи.

Този боленъ въпросъ презъ настоящата година ще получи своето частично разрешение и ще се постави началото за цѣлостното му реализиране.

Българскитѣ туристи трѣбва да благодарятъ на споменатитѣ вече представители на държавата, които оцениха правилно дѣлото на Б. Т. С. и дадоха своята подкрепа за реализирането на тази инициатива.

Отъ изложеното досега спокойно може да се заключи, че и тѣзи два дѣла отъ голѣмото материално творчество на сюза сж поставени на здрава основа. Трѣбва да вѣрваме, че щастливо поставеното начало въ следващитѣ години ще се разрастне до степенъ да видимъ поголѣмата частъ отъ пжтекитѣ, водещи къмъ планинскитѣ и туристически обекти, маркирани и преобладаващото число на хижитѣ — свързани съ телефони. По този начинъ Българскитѣ туристически сюзъ още веднажъ ще подчертае своята обществена дейность въ полето на материалната култура и ще се затвърди още повече като една необходима организация, на която трѣбва да се отреди и окончателно признае онова мѣсто въ нашия общественъ животъ, което тя отдавна е заслужила.

БЪЛГАРСКА ЗЕМЯ

снимка Н. ИВ. БОЖИНОВЪ

НА ВРЪХЪ АИДА

Отъ В. Щерева

Часътъ е осемъ сутринята. Пристигнаха преди половинъ часъ на Хасковскитѣ бани, ние починахме отъ друсането на автомобиля, закусихме и стегнахме раницитѣ за пѣтъ.

Облачно е. Ще вали може-би, но що отъ това. „Дъждъ да вали — снѣгъ да вали — лошо време да не е“ — е стара туристическа пословица. Нима ще се откажемъ отъ желанието си да видимъ нашата мила Аида, само за това, че може би ще бждемъ оросени отъ малко дъждецъ? И тъй — напредъ!

Дърветата сж се разлистнали въ своитѣ нови кждрави премѣни. Тревитѣ, буйни и разцѣвнали, стигатъ до колѣнетѣ ни.

Излизаме отъ района на банитѣ и тръгваме югозападно, край „Ушестата чука“ — презъ селото Горно-Брѣстово. Облачно е, но затова пѣкъ се върви много по-леко, отколкото въ горещъ лѣтенъ день. Излѣзли надъ селото, ние хвърлихме погледъ назадъ, надолу: отсѣкжде заобиколено съ височини, съ своитѣ червени покриви и зелени градини, то се гуши тукъ на заветъ. А надъ него, като стражъ, стърчи „Градището“ съ своитѣ легенди за Ангелъ войвода.

Ние се движимъ по широкъ коларски пѣтъ, заграденъ отъ дветѣ страни съ китни непроходими храсти и дървета. А цвѣтя! Никога, въ никоя градина не съмъ виждала толкова много и тъй разнообразни цвѣтя: червени, бѣли, сини, жълти... Всички цвѣтове на джгата сж застѣпени тукъ. А незабравки! Боже мой! Цѣли букети! Каточели тѣ молятъ да се наведешъ и ги откъснешъ — сини, свежи, като очитѣ на малко, невинно дете.

Пѣтътъ започва да става все по-стрѣменъ и по-стрѣменъ.

— Другари, вземете въ дѣсно! — вика главатарѣтъ.

— Вземете въ дѣсно, за да ви е лесно — допълня Хаджията, който бѣ почналъ вече да се вдъхновява.

Но съвсемъ не ни бѣ лесно, като взехме въ дѣсно, понеже бѣ доста стрѣмничко.

Бѣхме напустнали вече коларския пѣтъ и вървѣхме прѣко нагоре, по една тѣсна пѣтечка, провирайки се между сплетенитѣ клони на дърветата. Непокорни клончета ни шибаха по лицата. Едва задържахме краката си, плѣзгащи се надолу по влажната шума.

Запѣхтѣни и изпотени, въ 12 часа стгнахме на върха. Веднага забравихме умората. Има ли нужда да описвамъ какъ се чувствува човѣкъ, когато следъ упоритъ трудъ постигне целта си?

Да бждемъ по-горе отъ всичко — близо до орлитѣ! Тамъ, кждето вѣтрѣтъ неспирно си играе съ коситѣ ти и шепне на ухото за други, по-високи върхове.

Предъ насъ се открива широкъ кржгоръ: на западъ Родопитѣ диплятъ крѣшна снага и гордо издигатъ стройни върхове, а на изтокъ се разстила Хасковското поле, чийто избуяли ниви се вълнуватъ като море.

Но още не довѣршили обѣда, планината се обви съ бѣла пелена, която бързо плѣзѣше къмъ насъ. Докато приберемъ раницитѣ, заплиска ситенъ дъждъ.

Завити съ платница и мушамы, ние заслизахме, но вече не по сжщия пѣтъ, а по билото.

— Но какво се аленѣе тамъ?

— Божури!

Тревата е мокра, но ние жертвувахме краката си и навлѣзохме срѣдъ буренацитѣ. Грамадни букети отъ кърваво-червени божури, а между тѣхъ малки, бѣли момини-сълзи.

Гората се свърши и ние излѣзохме на открито. Дъждѣтъ престана. Слѣнцето отново ни огрѣ и изсуши мокритѣ ни дрехи.

Следъ като пихме отъ студената вода на „Тантж-бунаръ“, ние се спузнахме къмъ Долно-Брѣстово и презъ „Ушестата чука“ слѣзохме въ района на банитѣ, кждето, строе ни въ колона по единъ, съ букети по-голѣми отъ насъ, ние се запжихме къмъ бюфета, огласяйки цѣлата околностъ съ стройния туристически маршъ.

ОБЩУВАНЕ СЪ ПРИРОДАТА

Отъ Петъръ Славински

(Продължение отъ бр. 4 и край)

Следъ като природата стана вече обектъ на нашето познание и съсрѣдява у себе си цѣлия умственъ животъ на съвременнитѣ хора, естествено е тѣ да дирятъ да се приоб- шятъ къмъ нея, да живѣятъ по-близо до нея, съ нея. Общуването съ приро- дата става една културна потрѣ- ба на съвременния човѣкъ. Знанието на нѣщата трѣбва да бѣде оплодено отъ чувствуването на „закономѣрността и жи- вата връзка между природнитѣ отношения“, защото иначе човѣкъ би останалъ само единъ бездушенъ складъ отъ факти.

Първиятъ, който поставя началото на едно по-високо чувство къмъ приро- дата, като обектъ не само на познанието, но едва ли не на единъ нравственъ культъ, е великиятъ френски писателъ и философъ Жанъ Жакъ Русо. Неговата книга „Емилъ“, която прокламира прочутото „Назадъ къмъ природата!“ дава началото на една нова епоха въ педагогическата мисль и практика на Европа. Върху изложенитѣ въ нея принципи — единъ отъ най-сжщественитѣ отъ които е общуването съ природата — се гради цѣ- лата модерна педагогия, създадена въ прак- тическитѣ начала отъ прочутия педагогъ Песталоци, който „се явява идеаленъ пред- ставителъ на филантропизма въ възпитанието започналъ съ Русовото учение за обучение въвъ и чрезъ природата“. Книгата на Русо завладява цѣлата културна мисль на Европа. Проф. Компейре дава следнитѣ отзиви за Русо и неговия „Емилъ“: „Лесингъ заявява, че „не може да спомене името на Русо безъ уважение“; Шилеръ екзалтира „новиятъ Сократъ, който отъ християнитѣ поиска да направи хора“; Гьоте нарича Емилъ „еванге- лие на основнитѣ учители“; Кантъ заявява, че „никоя книга не го е покъртила толкова дълбоко“; Хердеръ нарича Емилъ „божест- вено творение“ и пр.“. „Най-сетне не е ли истина“, продължава проф. Компейре, „че Ру- совиятъ принципъ — възвръщане къмъ при- родата — господствува въ педагогията на най-блестящия теоритикъ на възпитанието въ съвременна Англия — Хербертъ Спен- серъ? Г. Еляотъ, като резюмира направенитѣ

въ отечеството му (Америка) прогреси презъ XIX в., отбелязва на първо мѣсто две нѣща: изучаването на природата и ржчния трудъ, заимствувани отъ Русо“.

Прочее, Русо прокламира — редомъ съ изучаването на природата — и принципа за общуването съ нея като въз- питателенъ деятель и педагогиче- ската мисль и практика на Европа строятъ върху тѣзи принципи своитѣ системи. Отъ дотогавашната схоластическа, строго рели- гиозна областъ педагогиката навлиза въ об- ластьта на природонаучното обучение и въз- приема общуването съ природата като необ- ходимъ елементъ на възпитанието на детето. „Закономѣрността и живата връзка между всички природни отношения на земната по- върхнинна, която иначе е слабъ и бледъ резул- татъ, и при най-усиленитѣ занимания се уз- нава безъ усилия при пжтуването и става прѣкъ резултатъ и необходимо следствие отъ простото наблюдение. Но и въ други от- ношения не е достатъчно и най-старателното изучаване по книгитѣ. Какъ ще си предста- вимъ по тѣхъ грамадността на морето или височината на алпийския свѣтъ? ... Който е слушалъ отъ морския брѣгъ ровещата брѣга вълна, или е пжтувалъ при звездна нощъ на усамотенъ въ безкрайната водна пустиня корабъ, или е билъ на алпийска височина надъ пълпешото човѣчество — у него никога нѣма да се изгладятъ тѣзи живи спомени за виденитѣ картини“, пише Колбахъ въ книгата си „Естествознание и училище“.

Прочее, общуването съ природата лѣга въ възпитателното и общообразователното дѣло на съвременнитѣ човѣци като необхо- димъ неговъ елементъ. Разположението за общуване съ природата иде като духовенъ резултатъ отъ ум- ственото изграждане на съвре- менния човѣкъ. Туризмътъ въ Европа иде именно по този пжтъ: като прѣкъ ре- зултатъ на новитѣ начала на познанието, прѣкъ резултатъ на културното ѣ развитие.

Високото чувство къмъ природата, въ което именно се заключава най-висшиятъ смисль на туризма, има още родоначални-

кътъ на съвременния туризъм, Орасъ Бенедикъ де Сосюръ, човѣкътъ, който на 3 августъ 1787 г. изкачи за първи пътъ най-високия връхъ на Европа — Монбланъ и даде началото на единъ истински походъ къмъ планината. „Безспорно, де Сосюръ, който си остави едно значително име въ науката (особено съ изучаването на атмосфернитѣ влияния), е ималъ до висока степенъ духа на научното наблюдение и строгитѣ прийоми на научната метода“ — пише Жуль Пароцъ въ книгата си „Универсална история на педагогичната“. „Той е изучавалъ природата по-строго, отколкото всѣки другъ, но това висше знание на законитѣ на физическия свѣтъ не е било онова, което той е ценѣлъ като най-висше въ природата. Той ценѣлъ въ нея великолепието и хармонията на цѣлостта и всички явления, които той пресмѣтналъ и измѣрилъ, запазили за него своя чудноватъ престижъ“.

Ето какъ общуването съ природата, „туризмътъ“, още въ своето начало добива ясенъ изразъ: диренето на най-висшето въ познанието на физическия свѣтъ — красотата и хармонията на цѣлостта. „Когато съзерцаваме постоянността на земния порядъкъ на нѣщата, ние достигаеме до убеждението, че творецътъ на вселената не е искалъ произволно да я управлява, а е наложилъ самъ на себе си закони. Когато схванемъ постоянната последователностъ на известни явления, ние, като възлизаме отъ една причина къмъ друга, достигаеме до общи явления; предъ насъ се открива порядъкътъ, по който вървятъ една подиръ друга истинитѣ на този миръ, и се чувствуваме въ съгласие съ върховния разумъ“, пише де Сосюръ въ книгата си „Постепенно възпитание“. Какво значи това?

Вамъ често се е случвало да изпитате чувство на удоволствие, когато, напр., стаята, въ която живѣете, е разчистена и подредена и обратно — неудоволствие, когато е въ безпорядъкъ. Сжщото сте изпитвали и когато вашитѣ дѣла сж въ добъръ или лошъ порядъкъ.

По сжщия начинъ влияе върху човѣка схващането или несхващането на порядъка въ обкръжаващия го свѣтъ. Ако човѣкъ не

може да схване въ природата закономерността и порядъка въ нейното устройство, то той е лишенъ отъ мѣрило за реда на нѣщата и въ съзнанието му се утвърждаватъ чувството и мисълта, че владѣщото свѣта начало е безпорядъкътъ. Това отнема неговото вътрешно спокойствие и той се лишава отъ началното може би условие на щастието — да върва въ добритѣ начала на живота. Такъвъ човѣкъ е обикновено зълъ или, ако натурата му не позволява това, то той изгубва вѣрата си въ добротата на другитѣ и животътъ му изглежда безначаленъ и зълъ. „Опитността доказва, че човѣшкиятъ родъ съвсемъ не е тъй радикално зълъ, както сме свикнали да върваме. . . Ние виждаме, че именно онѣзи гледатъ на хората по-благосклонно, които по обширността на своитѣ познания по-добре познаватъ общото развитие на човѣшкото общество и на физическия миръ, въ който то живѣе“, пише Х. Т. Бокълъ въ книгата си „История на цивилизацията въ Англия“.

И така, за да има не само умствено, но и нравствено въздействие върху себе си, съвременниятъ човѣкъ трѣбва да дири въ природата познанието не като самоцель, а като срѣдство да прозре нейния цѣлостенъ, разуменъ строежъ, „хармонията на нейната цѣлостъ“, „порядъкътъ, по който вървятъ истинитѣ на този миръ“, и този порядъкъ да дири и следва въ своя животъ, „за да се чувствува въ съгласие съ върховния разумъ“.

Изучаването на природата съ задачата да се обяснятъ процеситѣ на порядъка въ нея; познанието на природата, оплодено отъ чувството за хармонията на нейната цѣлостъ; великолепието ѝ и върховниятъ разумъ, който пулсира въ нейния животъ и развитие — всички тѣзи нѣща, които могатъ да се добиятъ само при общуването съ нея — това е върховниятъ смисълъ на туризма.

Общуването съ природата влага въ съзнанията на човѣцитѣ култа къмъ порядъка и съ това възпитава душиитѣ, разяснява погледа имъ върху живота и неговия смисълъ. Идете всрѣдъ природата съ тази задача и всичко това ще ви стане тъй ясно!

АЛЕКО КОНСТАНТИНОВЪ

Отъ Екатерина проф. Ем. Иванова

8. РАЗХОДКИ И ВЕСЕЛИ ОБЪДИ ИЗЪ ОКОЛНОСТЬТА НА СОФИЯ

Особено обичаше той да взема инициативата винаги и подъ разни предлози, за да устройваме разходки въ околността на града, да ядемъ гювечи съ дебелъ пластъ яйца отгоре въ тревата на Лозенецъ, тогава още чистъ, ненаселенъ, или отивахме на прѣсна искърска риба край ханчето на 4-и километъръ, което отиване той особено обичаше, поради холандската чистота на тогавашния му спретнатъ съдържателъ, въ национална шопска носия. Другъ пѣтъ сочеше комина на тухларната фабрика, усамотенъ стърчащъ въ подножието на Витоша, увеличаше ни незабелязано къмъ нея страна и изкарвахме съвсемъ ненадейно най-веселъ „гуляй“. Той, за да изкаже радостта си всрѣдъ опияняващата пролѣтъ, изкачваше се на върха на нѣкой хълмъ, лѣгаше въ високата трева и се оставяше на стръмната плоскостъ по инерция да го спусне въ низината. Неговата радостъ заразяваше цѣлата компания и затова тѣзи излети биваха истинско удоволствие за всички. И всѣкога тѣй бивахме събрани всички свои. Коледа прекарвахме непремѣнно нераздѣлно и тритѣ дни у насъ. Всѣко едно отъ роднинскитѣ три семейства опредѣляше своето меню, което въ резултатъ излизаше доста разкошно и обременително, но перспективата за тридневния „станъ“ караше всички да взематъ по-сериозни мѣрки. Тѣй че обикновено супата ставаше отъ дреболинитѣ на 3—4 пуйки, които се опичаха съ зеле, 100—200 „юрукъ-сармѣж“ отъ свинско месо пълнѣха тенджеритѣ — къмъ тия сърми Алеко имаше голѣма слабостъ — прасета, баклави, съ една речъ, всичко най-вкусно, за което тѣй щедро харчи паритѣ си по празникитѣ всѣки благочестивъ християнинъ.

— А отъ мене виното — всѣкога заключаваше Алеко. Той вземаше на себе си тази грижа по три причини: първо, защото това бѣ най-лесно за единъ нежененъ човѣкъ; второ, защото хазанитѣ му приготвялаха самъ това вино и то отъ чистени гроздови зърна безъ чепки, та за хатѣръ даваше и нему, и

трето — за по-малѣкъ разходъ. Последното съображение излизаше, обаче, твърде несъстоятелно на практика, защото голѣмата дамаджана трѣбваше да посети не веднажъ любезния му хазантъ, докато въ края на краищата Алеко оставаше значително задълженъ въ смѣткитѣ си къмъ него — за „божествения му нектаръ“.

Любителъ на оригиналното, Алеко не се задоволяваше само съ обикновено пиршество. Той винаги намираше да вкара нѣщо ново, повече.

9. АЛЕКО СТРАСТЕНЪ ЛЮБИТЕЛЪ НА МУЗИКАТА.

— Вуйчо Ангеле — обръщаше се той къмъ най-голѣмия си вуйчо, веселъ и оригиналенъ — я да пратимъ за циганитѣ да ни посвирятъ. — И циганитѣ пристигаха тържествено. Разбира се, че не е само музиката, която караше Алеко да желае да слуша тѣзи прочути „артисти“, но смѣхътъ и комедиитѣ, които съпровождаха „еластичнитѣ“ арии подъ ловкитѣ имъ прѣсти. Фалшивитѣ тонове, изопаченитѣ мелодии, караха всички да се превиватъ отъ смѣхъ до сълзи, което нѣщо знаменититѣ „виртуози“ не можеха да подозиратъ, за щастие, и съ най-сериозни лица изпълняваха желанията на веселящитѣ се да повтарятъ по нѣколко пѣти „Шуми Марика“, „Дунавски вълни“ и пр. модни тогава бисери изъ европейската музика. Склоненъ къмъ комичното, Алеко забелязваше „най-пикантнитѣ“ части въ изпълнението и ги подражаваше после.

Като говоря за такива „части“ изъ музиката, припомнямъ си колко тънко той схващаше всѣки тонъ и съ какъвъ ентусиазъмъ се възхищаваше отъ нѣкой чуденъ преходъ въ звуковетъ*). Тѣй, веднажъ той се яви единъ следъ обѣдъ и ми каза:

— Тази сутринъ щѣше да получишъ отъ мене една записка.

— И какво щѣше да съдържа тя? — запитахъ азъ.

*) Алеко бѣше много музикаленъ и свирѣше на цигулка.

— Една молба. Бъхъ ти писалъ: Драга Катя, имашъ ли марша отъ „Аида“, да дойда да го чуя. Но после размислихъ, че е по-добре да дойда следъ обѣдъ, та ако го нѣмашъ, да накарамъ да си го доставишъ. Ахъ, какъвъ преходъ, какъвъ божественъ акордъ тамъ, кждето музиката преминава отъ бемолния тонъ веднага въ диезенъ! А после къмъ края, тѣзи триоли, тѣзи тржбни звукове... та — та — та, та — та — та... — и като сви очитъ си, кагочели ги чуваше нѣкжде отъ далечъ, той дигна дветъ си ржце къмъ устата, съ прѣститъ си отмѣрваше извъ въздуха такта, а съ устата подражаваше звуковетъ на тржбачитъ, бързи и ясни. Той говорѣше съ такъвъ възторгъ, че една госпожа, която ми бѣше на гости по това време, като видѣ какъ отъ сърдце обича той музиката, веднага, щомъ си отишла въ кѣщи, писала на дѣщеря си въ Лондонъ да ми прати желаното отъ Алеко парче и и ме изненада, като ми го донесе следъ нѣколко дни. Тогава у насъ още не се намираха ценни музикални парчета.

Всѣкога, когато чуеше нѣщо хубаво, което му е направило особено впечатление, той идѣше да сподѣли възторга си и да ме накара „да се опитамъ“ да го изсвирия.

Особено благоволение хранѣше той предъ небесната мелодия на „Casta-Diva“ изъ операта „Норма“, дето е вложена толкова дълбока вѣра и чувство. Твърде често той молѣше да я чуе и като знаехъ колко държи на чистотата при изпълнението на тѣзи тихи звукове, отъ страхъ всѣкога сбърквахъ нѣкжде. И поисквахъ ли да поправа грѣшката си, продължавайки да свирия по-нататъкъ, той ме отстраняваше отъ пияното съ думитъ: „Най-хубавото го чухъ, останалото не ме интересува, ако щешъ го свири“...

Отъ увертюритъ особено обичаше „Die diebische Elster“, отъ Rossini, съ неговата шумна тържественостъ въ началото и игрива хубостъ въ allegro-то, което, за да се лѣе бързо, изисква доста сръчностъ. Затова той винаги заемаше мѣсто на диригентъ и, като се въодушевляваше, постепенно усилваше такта, докато ми напомнювахъ, че азъ не съмъ „военна музика“. А за да ми помогне, мжжъ ми прибавяше, че само съ лжка на цигулката могатъ да се лѣятъ тѣй бързо звуковетъ. То е вѣрно, може-би, но истината е, че и музикантката бѣ доста

стѣснителна, качество тѣй вредно за всѣки музикантъ.

10. ЖЕНИТБАТА И СМЪРТЬТА НА СЕСТРА МУ ВЕСЕЛИНА

Следъ едногодишно стоене въ пансиона, Веселина бѣше поканена да отиде въ Свищовъ при най-голѣмата си леля, жена твърде интелигентна и богата. Въ нейното лице Алековата сестра намѣри сѣщинска майчина грижа, понеже свои деца леля ѝ нѣмаше. Разхубавѣла като роза, младата мома скоро се харесва тамъ на единъ адвокатъ. Всичкитъ увещания на лелини ѝ да почака останали напраздни; тя сама е искала по-скорошното си задомяване. Навѣрно е имало уважителни причини за това — не е искала да бжде повече никому въ тсжестъ.

Добриятъ Алеко побърза да ѝ подари всичко, каквото му бѣ останало, като започна отъ башината си кѣща въ Свищовъ. Той тѣй жадуваше да види сестра си щастлива, задоволена въ всѣко отношение. Леля ѝ сжщо не жалѣше сръдства, за да ѝ пригответи нуждното.

Сватбата стана. Понѣкога азъ запитвахъ безгрижния Веселининъ братъ дали му пише поне тя.

— О, до мене ли ѝ е сега! Тя е щастлива, друго не ми трѣбва — отговаряше кратко той.

Азъ не можехъ да не изкажа учудването и възхищението си отъ онази бърза благотворна промѣна, която напоследъкъ се бѣше извършила съ нея още тукъ. Тя бѣ напълнѣла и бледостта ѝ се бѣ замѣнила съ свежа руменина. Никога не можехъ да си представя такава промѣна въ толкова кѣсо време. Само че бѣ останала се тѣй низичка, нѣмаше хубавия ръстъ на Елена и Алеко.

О, фалшива външностъ! О, нетрайни рози и измамливо здраве! Всичката тая буйна хубостъ въ сжщностъ бѣ началото на тжженъ епилогъ на този младъ животъ, разцвѣналъ и блѣсналъ още по-силно къмъ края си, както слънчевитъ лжчи предъ своя залъзъ.

Женитбата е бичъ за подкосенитъ вече жизнени сили. Навѣрно е станала жертва на сестринската си преданостъ. Ние подочухме вече тревожни слухове, които скривахме

отъ Алеко. Но трагедията настъпи много по-скоро, отколкото мислѣхме. Той, като не подозираше печалния край, нѣколко месеца следъ сватбата ѝ дойде единъ день и ми показа кжсъ хартия, на който съ моливъ бѣха написани следнитѣ редове: „Азъ съмъ болна. Нашето бебенце живѣ само 1 часъ. Закопахме го въ градината“.

Тѣзи думи, писани съ сетни сили, обясниха причината на нещастния край, който ускори въ хода на болестта ѝ. Тя не се дигна вече отъ леглото. Добрият ѝ старъ дѣдо, баща на майка ѝ, най-много е бѣлѣл при нея, като ѝ четѣл и разказвалъ истории изъ пѣтуванията си и живота. Фаталниятъ день скоро настъпи и азъ съ ужасъ мислѣхъ какъ ще го понесе бедниятъ Алеко...

11. АЛЕКО — КРЖГЪЛЪ СИРАКЪ — „ЩАСТЛИВЕЦЪ“

На третия день отъ смъртта ѝ служицата ми каза, че той иде у насъ. Азъ изтрѣпнахъ. Какъ ще го посрещна, какъ ще го утешавамъ? Докато се съвзема, той бѣше вече горе. Като сега го виждамъ на последното стъпало на стълбата, повтаряйки машинално: „Щастливецъ, щастливецъ, щастливецъ...“

Трѣбва да съмъ била изплашена до смъртъ, защото той побърза да се усмихне. Азъ се ужасихъ още повече отъ тази неестественостъ, отъ спокойствието му и свѣтлосива мисль прорѣза съзнанието ми: „Дали не се е побъркалъ?“. Но за да ми покаже, че напълно владѣе себе си, той възкликна иронично: „Да жалия? За кого? За себе си? О, не заслужава... Азъ останахъ самъ, ще му намѣря леснината. Сега нѣма вече за кого да се грижа“...

Останахъ учудена, вкаменена отъ тази неоспорима сила на неговата воля, отъ този чуденъ стоицизъмъ на неговитѣ мисли, отъ тази трагична философия, спечелена въ рѣдъ трѣска на най-страшнитѣ жизнени удари. Той, слабиятъ човѣкъ, поиска да бжде по-великъ отъ най-неумолимото—смъртъта и съ усмивка отговаряше на злата си съдба. Това е, наистина, едно величие, една рѣдка победа надъ чувствата, които или заличаватъ, или трѣбва да се победятъ. И той победи, за да остане да се смѣе надъ всич-

ко. Съ този смѣхъ той искаше да заглуши плача на сърдцето си. Нѣщо повече, той, въпрѣки всичкитѣ нещастия, поиска да се накичи съ хубавото име „щастливецъ“. Но смъртта, неговиятъ заклетъ врагъ, побѣси предъ иронично-властния му смѣхъ спрямо нея и го дебнѣше, за да си отмъсти и да вземе пакъ тя последната дума въ тази негова смѣла игра... И тя сполучи най-после да надвие тогози, който бѣ посмѣлъ да ѝ обяви тъй дръзко съпротива... Гордѣи се, зла сила, въплѣтена въ подлостта човѣшка!

12. ВИДЕНИЕ

Тѣзи записки пиша твърде нередовно, понеже печалнитѣ спомени дълбоко ме вълнуватъ. Тѣй, тия дѣи пакъ ги бѣхъ поизоставила, за да пропѣдя следитѣ отъ последната страшна картина, която възкрѣсваше [всѣкога съ всичката яснота въ паметта ми. И ако при това има нѣщо, което да ме е учудвало, то е, че никога тѣзи две изчезнали сестри не ми се явиха на сънъ... „Обичатъ ме и не искатъ да ме тревожатъ“, мислѣхъ си азъ. Но о, чудо! Една сутринъ, не зная сънъ ли бѣ или действителностъ, предъ мене бѣ ясното видение на милата хубавица Елена, жива предъ моитѣ очи. Ужъ знаехъ, ужъ имахъ съзнанието, че бѣ умрѣла отъ опасна болестъ, но радостта ми, че я виждамъ пакъ жива, бѣ тъй голѣма, че се затичахъ къмъ нея. Тя седѣше облегната на кревата си и като я уловихъ за ръката, силно я стиснахъ и попитахъ: „Познавашъ ли ме, кажи?“

— Не — отвърна равнодушно тя.

— Не, ти ме познавашъ, познавашъ ме, погледни ме добре. И като си спомнихъ за последното ми единствено посещение у нея, когато тя бѣше вече на края на своя животъ, притруихъ: „Ти ме видѣ вече единъ пѣтъ, ти ще ме познаешъ“. Тя не отговори нищо, но азъ разбрахъ, че ме позна. Тогавачка почнахъ да я прегръщамъ и да я цѣлувамъ силно. До нея седѣше малката ѝ сестричка Люба. Елена ми каза, че иска да я даде въ пансионъ, понеже много искала да учи. Като си припомнихъ, че тѣ ставатъ жертва на жестока болестъ, помолихъ я: „Недей, тя е малка, стига сте се учили, нека тя остане по-проста, но да расте здра-

ва", издалечъ и загатвахъ азъ. После излъзохмѣ вѣнъ въ една градина и седнахмѣ на скамейката подъ едно дърво. Въ това време дойде моятъ мжжъ. Елена все тъй равнодушно седѣше и каточели не ни познаваше. Тогава азъ поискахъ да му направя изненада и му казахъ по нѣмски: „Моля, г-нъ Ивановъ, да ви запозная съ една госпожица, тя е нѣмкинѣ, седнете да поговорите съ нея“. Той седна отъ другата ѣ страна, каза ѣ нѣщо, но веднага се втрени въ нея и проговори тутакси: „Това е Елена“. Като видѣ, че той я позна, лицето ѣ се измѣни веднага, странитѣ ѣ се покриха съ розови облачета и чертитѣ ѣ приеха такава деликатна обрисовка, што азъ си помислихъ: „Е, какъ може да се опише такава хубостъ, освенъ да се нарисува!“ И ти, бедна моя, се запечати тази нощъ тъй дълбоко въ ума ми, че ако бѣхъ живописецъ, бихъ те изобразила веднага най-точно, съ помощта на боитѣ и ти би била най-хубавото ми творение. Но веднага следъ този разцвѣтъ тя се покри пакъ съ смъртна бледностъ и азъ се събудихъ отъ страхъ за нея.

Ти ме посети, хубавице моя, може-би защото азъ смущавамъ твоя духъ, като те карахъ да оживявашъ следъ толкова години. Но азъ те тъй обичамъ, че ти не ме плашишъ съ появяването си, напротивъ; ти каточели съживи още повече споменитѣ и ме насърдчи да работя надъ вашитѣ изгубени образи, за да останатъ тѣ одухотворени въ тѣзи редове, като нержкотоворенъ паметникъ на вашия животъ. Вашата жестока сждба, вашата покосена младостъ, изгубени мечти и неизказани страдания заслужаватъ това. Вие ще живѣете, защото е живо името на Алеко, който увѣковѣчи и васъ заедно съ себе си, въ замѣна на краткия ви земенъ животъ.

13. АЛЕКО РОДОНАЧАЛНИКЪ НА ТУРИЗМА У НАСЪ

Оставалъ самъ, слабъ тѣлесно, Алеко навѣрно е билъ подяжданъ въ душата си отъ червея на съмнението. Предателската отрова на изстребителната болестъ, която грабна сестритѣ му, трѣбва да е смущавала и него. Ние околнитѣ, поне азъ, предполагаме това въ сърдцето си. Казаха ми, че той употребявалъ сжщата завивка, която е

служила и на Веселина. Това увеличаваше още повече страшното ми подозрение.

Мисля, че неговата тъй голѣма отдаденостъ къмъ чистия въздухъ — къмъ майката природа, както и неговитѣ чести екскурзии, въ основата си сж имали за подбудителна причина именно това тайно негово опасение. Само природата съ нейнитѣ омайни картини е могла да спаси, и тѣлесно и душевно, тоя многострадаленъ „щастливецъ“. И той, както горко се наричаше „сирачето“, съ радостъ се хвърли въ нейнитѣ благотворни обятия, като ѣ отговаряше съ най-голѣма любовъ, съ най-чистъ възторгъ. Нейното чудотворно въздействие го съживи и заздрави. Той я обикна съ всичката сила на признателенъ синъ и нищо не можеше да замѣни влѣчението му къмъ нея. Съ какво въодушевление изказваше той очарованията си, когато следъ нѣкоя екскурзия се завръщаше опрѣсенъ и ободренъ. Най-ясно е останалъ споменътъ ми, когато ни описваше Погановския манастиръ (Царибродско), съ неговата девствена красота. И азъ още тогава си представихъ, че тази природа е едно действително подобие на дивитѣ африкански гори. Разкажѣхъ му за мжчното катерене по канаритѣ, за разнитѣ завои на рѣката, образуваща спокойни вироуе, въ които се кже луната, трудниятъ пжтъ — всичко това правѣше манастирска-та околностъ вълшебно мѣсто, недостжно за всѣкого, та силно се е запечатило и досега въ паметта ми. Съ сжщата живостъ той описваше и комичнитѣ епизоди, нераздѣлни негови съпжтници. По написанитѣ отъ него нѣколко описания на българскитѣ хубави кжтчета може да се сжди за въодушевението и стила му, затова нѣма да говоря подробно за другитѣ му екскурзии, отъ които сподѣляше винаги съ насъ впечатленията си. И колкото повече опасността при изпълнението имъ е бивала по-голѣма, толкова по-интересни биваха тѣ за него. Особено траенъ споменъ имаше той за случката въ помашкото село, къмъ Пещера, което сжщо отъ тогава живѣе въ въображението ми като нѣкое тайнствено гнѣздо на сурови люде. Сжщата тази любовъ къмъ новото, опасното и интересното го тикаше и къмъ дължитѣ пжтешествия, които скоро му станаха втора природа. Понѣкога, обикновено презъ зимнитѣ ни веселия, фантазията му

обичаше да рисува и картини, тихи, спокойни, поетични, изъ спокойния семеенъ животъ.

— Я си представете единъ малъкъ чифликъ нѣкъде къмъ „Ханчето“ (4-и километъръ). Азъ съмъ честитиятъ му владѣтель. Задниятъ дворъ е пълненъ съ пуйки, кокошки, пилета, а срѣдъ тѣхъ самата ми стопанка. Въ едната си ржка държи престилка, пълна съ жито, а съ другата хвърля на крилатия народъ. На главата ѝ широка сламена шапка. . . Слънцето, грѣяло, я облива съ златния си прахъ. . . Азъ се любувамъ презъ прозореца на тази утринна панорама и бързамъ да ида да се съветвамъ съ нея колко пуйки да заколятъ за обѣда, понеже съмъ поканилъ вуйчови. . . Заповѣдамъ да впрегнатъ кабриолета и го пращамъ да доведе драгитѣ гости. . .

Добродушенъ смѣхъ се изтръгваше отъ гърлата на веселитѣ „вуйчовци“ при този тъй хубавъ планъ за бъдещето, готови да го изпълнятъ на драго сърдце. Блага усмивка замръзваше на устнитѣ на женската половина отъ компанията. Но недовѣрчивостъта къмъ подобно щастие за Алеко прозираше у всички: Алеко и богатство! . . Несбъднатата мечта. Нѣщо повече, той тъй равнодушно изслуша отъ устата на стария си вуйчо известието, че банката продала заложенитѣ му скъпоценности. . .

— Ето, само една гривна отървахъ — сочѣше вуйчо му, чиновникъ въ банката, едно великолепно издѣлие отъ златна тъканъ, мека, широка около два прѣста, една частъ отъ която увисваше надолу подъ тежестъта на голѣмъ скъпоцененъ камъкъ.

Алеко хвърли спокоенъ погледъ къмъ нея и преговори:

— Я поставете тази златна панделка върху нѣжната ржка, горе подъ рамото, на нѣкое мило създание и ми кажете нѣма ли да помислите, че е Клеопатра. . . — После, като се обърна къмъ вуйчо си, притури: — Нека остане у тебе за споменъ — все едно, и тя щѣше да хвъркне. . . Азъ съмъ си турилъ за принципъ да не жая изгубеното. . .

14. „ВЖСА ПЪЦОВА“

Като споменавамъ за тази сцена съ гривната, неволно се нареждатъ въ ума ми и други подробности отъ нея вечеръ. Но

мисля, че трѣбва да спомена поне нѣколко думи още за онази комедия, която игра тогава Алеко и която стана причина да намѣри той още единъ новъ случаенъ свой псевдонимъ: Навѣрно никой не ще подозира тайната на „Вжса Пъцова“, съ която той увѣковчи единъ свой подлистникъ.

Това бѣше сжщата вечеръ, на именния день на стария му вуйчо — Ангелъ Урукинъ. Алеко бѣше довелъ този пътъ и своя любимецъ — братовчедъ си Найчо Цановъ, вѣчно веселия добрякъ и вѣчно неукротимия борець-демократъ.

— Каква душа, каква ангелска доброта е този Найчо! — се възхищаваше често Алеко. — Въ сравнение съ него азъ съмъ зло сжщество. . .

Тѣхното присжствие внесе животъ и даде материалъ за нови теми на разговоръ. Въ това време, сврѣно въ жгѣла на стаята, седѣше едно обидено отъ природата 30—35 годишно момиче, дребно, почти глухо, но съ голѣми претенции за себе си. Пристигнало за лѣкуване отъ далечна провинция, то бѣше прибрано въ кжщата на своя далечна роднина — домакинята. Не загубило надежда за бъдещото си щастие, това глупавичко грозно създание имаше само единъ важенъ въпросъ на устата си: „Ергенъ ли е този?“ Когато узна, че и двамата новопристигнали сж свободни птици, тя тури въ движение всичкитѣ си жизнени сили да обърне вниманието имъ. Това ѝ старание се увѣнча съ добъръ успѣхъ, понеже тѣзи охолници търсѣха центъра на своитѣ шегѣ, а и жененитѣ кавалери — веселяци, подклаждаха огъня. Тя бѣше вече влюбена и въ двамата. И когато дойде редъ да се спре на едного отъ кандидатитѣ, тя никакъ не се подвоуми да предпочете стройния блондинъ предъ кжсичкия депутатъ. Алеко, който бѣше обикновено срамежливъ, се почувствува поласканъ отъ особеното ѝ внимание и като наведе глава надолу, иронично каза: „Попитайте я ще дойде ли съ мене въ Парижъ?“ Сивата, кокалеста, малка фигура на нещастното създание се притаи за минутка при този сжdboносенъ въпросъ и следъ малко пришепна: „Какъ, безъ вѣнчавка, безъ прѣстенъ? . .

— Не, ако иска така; безъ попъ, граждански бракъ — се отпусна да отвърне пакъ тъй нехайно-категорично Алеко, комуто бѣ-

ше вече омръзнало да играе тази натрапена комедия. Може-би и съвѣстѣта го бодѣше, загдето се подиграва съ тази нещастница, онеправдана въ всѣко отношение отъ сѣдбата, па, като я погледна съ сѣжаление, каза: „И въ добавѣкъ на всичкитѣ ѣ нещастия и името ѣ е Вжса .. има си хасъ пѣкъ фамилията ѣ да е Пѣцова“ ...

И ето, че следъ нѣколко дни сглобеното фамилно име на госпожица Вжса Пѣцова стана официаленъ посевдонимъ за самия му изобретателъ, който е поискалъ да накичи собственото си творение съ тѣзи перли на българскитѣ поетически собствени имена. А когато се появи и писмото му: „До моята съотечественица г-ца Вжса Пѣцова“ и околнитѣ бѣха съобщили на честитата притежателка на това име за Алековата смѣлостъ, бедната кандидатка за женене се смути много. Разбира се, че тя не знаеше съдържанието на писмото, не се безпокоеше, че честѣта ѣ е изложена и че цѣла Бѣлгария и всички вече я знаятъ ...

Бедний Алеко, ти причини доста комични тревоги на тази нещастница и весели подигравки на околнитѣ безгрижници, а на себе си — сигурно едно филологическо наслаждение, въ съчетанието на тѣзи две тѣй „благозвучни“ бѣлгарски имена, които сж карали устнитѣ ти да се изкривяватъ въ иронична, весела усмивка. Любителъ на оригиналното, ти си ги прибралъ въ твоя музей на комичнитѣ рѣдкости и си ги изложилъ предъ бѣлгарската публика, за да имъ се полюбува.

15. КОЛЕДНО ДЪРВО НА БЪДНИ ВЕЧЕРЪ 1895 ГОДИНА

Наближаваше Коледа на 1895 г. Бѣдни вечеръ, заедно съ трапезата посрѣдъ нощъ, прекарвахме обикновено у дома. Отъ всичкитѣ тѣзи бѣдни вечери най-ясенъ и умиротеленъ споменъ за Алековото присѣствие е оставила последната предколедна вечеръ, когато той бѣше особено трогнатъ.

Употрѣбата на коледното дърво у насъ бѣше новостъ по онова време. Но понеже бѣхъ прекарала детинството си въ Русия, дето най-голѣмата ни радостъ въ пансиона биваше веселието около елхата, обичахъ да си доставямъ удоволствие да кича коледно дърво и като омжжена, за да се наслажда-

вамъ отъ свѣтлитѣ очички на изненаданитѣ си деца. Когато тѣ поотрастнаха, намислихъ да устроя и една изненада за поканенитѣ роднини.

Подъ предлогъ, че отивамъ да нагледамъ слугинитѣ, оставихъ гоститѣ, събрахъ децата и се заключихъ въ спалнята. Съ трескава бързина азъ ги обличахъ едно следъ друго въ пригответитѣ отъ по-рано нагодени облѣкла. Най-после дългитѣ бѣли брадички бѣха залепени и коронитѣ отъ златна книга положени на главитѣ имъ.

Следъ половинъ часъ влѣзохъ при гоститѣ и имъ известихъ, че децата сж нетърпеливи и затова по-рано освѣтихме дървото. Отворихъ съседната врата. Всички приближиха да видятъ елхата, но останаха вкаменени на мѣстата си отъ милата картина, която изпъкна неочаквано изподъ зеленитѣ клони на хубавата елха. Тамъ бѣше изправенъ бѣлобрадиятъ Иосифъ, обвитъ въ сивъ плащъ, който падаше на красиви гънки около тѣлото на едно 12-годишно гостенче. До него стоеше, съ голѣма златна звезда надъ челото, едно русичко 7-годишно момиченце, което представяше кроткия ликъ на Дева Мария. То бѣше покрито съ тънко покривало и гледаше смирено въ лежащия на сламата до краката му малъкъ младенецъ, който бѣше вторачилъ очичкитѣ си въ горящитѣ свѣщици на елхата. Срещу тази група имаше друга отъ трима старци, които изобразяваха влѣхвитѣ, дошли на поклонение въ пещерата. Тѣ бѣха, за по-голѣмо удоволствие на децата, съ черни мантии и златни корони и държаха колѣнопреклонно своитѣ дарове въ сребърни сждове.

Тази жива картина отъ невинни детски лица бѣше, наистина, трогателна до просълзяване. Но отведнажъ единиятъ отъ влѣхвитѣ стана и тръгна. Това бѣше по-малкиятъ ми 3-годишенъ синъ, който непремѣнно искаше да поднесе подарѣжка си най-после на Исуса. Побързахъ да спра нарушителѣ на „живата картина“, но неговитѣ актьорски познания, рано развити отъ гледане ученически представления въ съседната до насъ кѣща, не можеха да се съгласуватъ съ нѣмата неподвижностъ на живата картина и той важно крачеше напредъ. Всички натрупани до вратата зрители почнаха да се смѣятъ.

Алеко стоеше отпредъ съ скръстени на

гърдитъ ржце и чувство на умиление бѣше изписано по неговото лице. Следъ като успѣхъ да върна малкия жрецъ на мѣстото му, Алеко се изправи, като събуденъ отъ сънъ, и каза:

— А сега и азъ ще отида да се поклоня предъ малкия Христосъ...

И като колѣннчи предъ детето, наведе се и сложи една цѣлувка по зачервената му бузичка. Тази картина трогна още повече присѣтстваващитѣ. Азъ побързахъ да взема малкия Христосъ, който, смутенъ отъ Алековата прочувственостъ, можеше да почне да протестира за свързанитѣ си въ пеленитѣ ржчички, които побързахъ да освободя. Това бѣше 6-месечната ми дѣщеря. Тя лежа, обаче, спокойно, безъ да мръдне или гукне и получи още много цѣлувки. А голѣмиятъ ми 6-годишенъ синъ, сѣщо жрецъ, бързаше да хвърли мантията си по-скоро, за да могатъ да се видятъ новитѣ му, току-що купени дрешки. Алеко обърна внимание на тѣхъ и каза:

— Какви скѣпи дрехи, навѣрно най-хубавитѣ въ София! — Съ това той искаше да направи удоволствие на майката и сина едновременно, па и какъ умѣеше Алеко да прави комплименти! И като притегли сина ми къмъ себе си, сложи го на колѣнетѣ си и заговори:

— Ето така и бати ти Алеко нѣкога е билъ облѣченъ въ такива хубави дрешки и съ увисналъ носъ е гледалъ отъ пѣтнитѣ врата какъ играятъ на улицата неговитѣ връстници. Тѣ му се чудѣха на ума и го наричаха „Алеко пуйката“, защото се мѣдри и не отива да се боричка съ тѣхъ. Ами нали ще ме свалятъ на земята, нали ще изцапатъ и скѣсатъ хубавитѣ ми нови дрешки, които баща ми е донесълъ отъ Браила. — И като повдигна очи къмъ насъ, додаде: — А тѣзи малки гаменчета не сѣ подозирали, че малката пуйка любопитно се е взирала въ всѣко тѣхно движение и се е упражнявала още тогава да наблюдава, за да изпише после единъ голѣмъ „Бай Ганю“. Познавашъ ли ти „Бай Ганя“? — замислено попита той малкия си събеседникъ, който сѣщо му отвърна, смѣйки се: „Познавамъ го“.

16. АЛЕКО — ВЪ ШИРОКЪ ДОМАШЕНЪ ПИРЪ

Последнитѣ две години отъ живота си Алеко не бѣше вече тѣй притѣсненъ парично. Неговитѣ писмени трудове му спечелиха, заедно съ славата, и малки сръдства, които даваха възможностъ да живѣе по-нашироко. И ето, че единъ день той поиска да устрои, както казватъ руситѣ, „пиръ на весъ мѣръ“ въ широкитѣ апартаменти на своя домакинъ. Трѣбва да признае, че по богатството си трапезата бѣше, наистина, царска.

Домакинътъ — чехъ, заедно съ жена си и дѣщеря си, бѣше положилъ всички старания да задоволи и удиви гоститѣ съ изобилието на пригответитѣ закуски. Алеко имъ бѣше представилъ само кисията си, но сигурно тя е била твърде бедна за богатия пиръ.

Както и да е, той бѣше твърде разположенъ. Освенъ роднинския кръгъ, бѣше поканилъ и нѣколко души отъ своитѣ най-добри приятели и съпартизани. Разбира се, че любимиятъ Найчо Цановъ бѣше на първо мѣсто. О, колко лудуваха тѣ и двамата. Докато се поднасяше чаятъ, разговоритѣ бѣха още горедолу сериозни, засѣгащи обществени въпроси. Но когато по-късно черниятъ хайверъ почна да обикаля гоститѣ, а бутилкитѣ съ пиво да се изпразватъ, оживлението развърза езицитѣ. Разказваха се разни весели истории и пикантни анекдоти. Въ такива случаи най-скровенитѣ нѣща изъ живота на човѣка по-лесно се изплъзватъ. Тѣй и Алеко почна да разказва за своитѣ чувства. Разбира се, той съзнаваше, че не е обикновенъ човѣкъ и затова изтъкваше именно онова, което можеше да обясни неговото ранно развитие.

— Помня себе си отъ двегодишна възраст — започна той. Всички го изгледаха съ любопитство, заинтересувани отъ внезапната изповѣдь. — Помня като сега какъ бавачката ме носѣше въ банята, за да ме окѣпе. Азъ бѣхъ страховито обхваналъ шията ѝ съ дветѣ си ржце.

— Хм... Дяволе! Помнишъ ли поне хубавичка ли бѣ? — наивно и добродушно се засмѣ вуйчо Ангелъ. До него охотно се хихикаше вече „лелякъ“ Величко,* мжжѣтъ на

*) Величко Марковъ, висшъ чиновникъ по Б. Д. Ж. Интересното бѣ, че Алеко извеждаше производството на тая дума съ примѣра: пуйка—пуйкъ; леля—лелякъ.

лея му Анастасия, като заразяваше всички съ безгрижния си смѣх до сълзи.

Алеко наведе очи и продължи :

— Според разказа на майка ми, въпросната моя бона наистина е била у дома по него време.

Той се позамисли и устреми погледъ въ далечината, като да искаше да възкреси от- давна изчезналитѣ образи; после скочи отъ мѣстото си и изчезна. Въ съседната стая се намираше и друга една младежка роднинска компания. Любезниятъ домакинъ трѣбваше да бже навредъ. Следъ половинъ часъ Алеко се появи отново, последванъ отъ една млада дама, облѣчена въ разкошенъ тоалетъ. Каква изненада бѣше за всички, когато познахме въ нея 16-годишната му братовчедка, която той бѣше повикалъ отъ младата компания и помолилъ да облѣче скѣпата премѣна. Всички отъ съседната стая ги при- дружаваха.

— Господа ! — обърна се Алеко къмъ при- сѣдствувашитѣ. Преди години Тинка Ивани- цова Константинова, когато е била на скѣ- шата възраст, както и живиятъ манекенъ, който е предъ васъ, е посещавала Свищов- скитѣ балове въ това облѣкло.

Всички впериха погледи къмъ ненадейното видение, каточели то бѣ самата Алекова майка, извикана отъ спомена за Алековото детинство.

Това облѣкло, по богатство и изработка, бѣше голѣма рѣдкостъ, съ особено скѣпа намѣтка, цѣла покрита съ бѣли, изпъкнало везани, голѣми рози, по краищата на раз- кошни ресни. Роклята à la Лудвикъ XIV бѣше отъ тежка коприна, елегантно ушита, сигурно модно произведение на Букурещъ или Виена.

Удоволствието, което бѣше си доставилъ Алеко чрезъ минутното възобновяване на щастливото минало, бѣ и мило и мжчително. И затова добриятъ Найчо, за да отвлѣче вни- манието ни къмъ друга страна, се обади :

— Тази госпожица въ старовремски на- кждрено облѣкло отлично пѣе съвременни, най-модерни романси.

Това неочаквано откритие зарадва всички и възвърна веселото настроение. Момичето бѣше отъ онѣзи натури, които, както каз- ватъ руситѣ, „не лезетъ въ карманъ за сла- вами“ (не се стѣснява). Наистина, тя не чакаше да я молятъ много и не търсѣше

думи за оправдания и извинения. Неволно, обаче, чувствувахе известна свѣнъ подъ скѣ- пото облѣкло и усѣщаще, че ще извърши светотатство, ако пѣе съ него. Тя бързо дръпна богато вързанитѣ краища на шарфа отъ китайска коприна, който обвиваше гла- вата ѝ, и излѣзе. Следъ малко се появи, за да изпълни общото желание. Още при пър- витѣ думи на романса „Si tu m'aimais“ тя за- владѣ сърдцата. Чудната мелодия леко се люлѣеше върху сребриститѣ вълни на свѣ- жия мелодиченъ гласъ. Бързитѣ одобрения не даваха почивка на малката пѣвица. Но най-много бѣше възхитенъ Алеко и той тър- жествено заяви :

— Още при първото семейно забавление на „Славянска беседа“ това кристално звънче ще бже изнесено на сцената.

Младото момиче бѣше принудено най-по- сле да избѣга отъ набързо стѣкмения по- диумъ и седна сияещо до мене.

Следъ душевната наслада на ненасите- ната публика, маситѣ отново се покриха съ вкуснитѣ гостби на чехската кухня, абутил- китѣ съ прохладния нектаръ, пълнени на- право отъ зимника на домакина, навреме ид- ваха да утолятъ жаждата на разгорещенитѣ отъ въодушевление гости. Алеко даваше при- мѣръ на поканенитѣ, като усърдно пълнѣше празднитѣ имъ чаши, и ето, че скоро изпък- наха неканени, незнайни досега пѣвци, но- сѣше се буенъ смѣхъ и оживени разговори — съ една дума, атмосферата се сгорещя- ваше и главитѣ започнаха да натежаватъ.

Алеко сѣщо се бѣше поодрѣмалъ. Презъ всичкитѣ 9 години, прекарани въ роднинска компания съ Алеко, при весели изобилни го- щавки, никога не бѣхъ забелязала и най- малката липса на самообладание у него. Той винаги биваше веселъ, духовитъ, но сдържанъ въ обноскитѣ си; а сега, за да угоди на своитѣ гости, „онъ перастарался“, както каз- ватъ руситѣ, и замислено седѣше, облегалъ глава на едно кресло до мене. Изведнажъ наведе глава къмъ стола ми и замаяно ус- михнато ми каза :

— Катя, кажи на това дете, че го оби- чамъ.

Тѣзи ненадейно изказани негови слова бѣха каточели ехо на други подобни думи, казани при другъ случай. И въ едно затаено жгълче на паметѣта ми възкрѣсна картината отъ далечнитѣ дни на Алековото студентство,

тайна, повърлена ми отъ близка Елена приятелка.

Завърналъ се следъ бала съ сестра си, отрупанъ съ похвали за нея и замаянъ отъ пълнитѣ чаши въ другарска компания, той пада на колѣне предъ току-що свалила горната си дреха девойка и трогнатъ извиква :

— Елено, колко си хубава!

И когато сега Алеко се наведе и повторно ми каза сжщитѣ думи, азъ започнахъ да разбирамъ вече онова, което смѣтахъ за невъзможно и несъвмѣстимо съ понятието ми за Алековата личностъ. Следъ като той се наведе и за трети пѣтъ пошепна молбата си, лицето ми се озари съ радостна усмивка и азъ поклатихъ многозначително глава, като човѣкъ, който бѣ открилъ най-последнитѣ на отдавна търсената загадка — ключа на неразрешимия ребусъ. Наведохъ се къмъ малката пѣвица и ѝ предадохъ весело хубавитѣ Алекови думи. Сега азъ бѣхъ вече разбрала дълбокия смисълъ на латинската пословица „Въ виното е истината“. Разбрахъ, че когато виното вземе надмощие и заговори въ човѣка по-силно отъ разсѣдка му, несъзнателно изпѣква най-добре развитото му чувство отъ характера.

Той търси да прояви именно това качество. Увѣрихъ се сега, че изказанитѣ отъ Алеко думи на възторгъ и въ двата случая сж били минутенъ избликъ на едно и сжщо състояние. Алеко колѣничилъ не предъ сестра си, а предъ съвършенството на божественния даръ, предъ чистия образъ на красотата. Той би сторилъ сжщото, ако би видѣлъ за пръвъ пѣтъ Рафаеловата мадона. Той еднакво се възхищаваше отъ пластичната красота, както и отъ нужднитѣ трептения на звѣнливия гласъ на братовчедката си, прекланяше се предъ висшата проява на красотата, откъдето и да произлизаше тя. Затова презъ призмата на тази красота той виждаше още по-рѣзко некрасивото лице на грубата действителностъ въ живота, надъ която се надсмиваше, защото го отвращаваше съ отрицателнитѣ си страни.

Ето защо „съ ирония бодлива бичуваше наредъ и нрави и дѣла и злобата разпали той съ дума справедлива“.

Краятъ на вечеринката излѣзе особено веселъ; младитѣ, както всѣкога и всѣкжде, поискаха да поскачатъ. Алеко и Найчо, заловени сжщо за рѣце, станаха, но не се присѣдиниха къмъ хорото, а ненадейно се хвърлиха въ пухкавитѣ пазви на парадното легло, поставено въ близкия жгълъ на съседната стая. Тамъ, като две малки деца, заловени за рѣце, тѣ, безгрижно седнали, подскачаха и подъ тактъ си пѣеха: „Момиче, малъкъ дяволъ“ — любимата пѣсенъ на Алеко. Сухитѣ плещи на орѣховия креватъ болезнено скърцаха, а силно натисканата пружина бързаше да поеме дѣхъ и високо повдигаше желѣзна грѣдь при всѣко подмѣтане на седналитѣ по турски играчи, които искаха да изкаратъ до край думитѣ на пѣсенята. „Ние двамца ще се вземеме, ние двамца ще се вземеме...“ Отведнажъ едната страна на пружината силно прасна и ние се намѣрихме на земята предъ купчина отъ вдигнати нагоре рѣце и крака... Тежкиятъ Найчо като бомба се бѣше забилъ въ тънkitѣ ребра на падналия подъ него другаръ. Комичността на безпомощното имъ положение бѣше толкова голѣма, че всички се превиваха отъ смѣхъ и нѣмаха сили да приповдигнатъ пострадалитѣ. Навреме притеклиятъ се домакинъ съ семейството си, привлѣченъ отъ силния трѣсъкъ, спаси положението. Иначе внушителната маса отъ 100 кгр. на Найчовото тѣлосложение рискуваше да смаже бедния Алеко.

Тѣ оправиха разкритеното си облѣкло и задушевно се смѣха. Съ тази неочаквана жива картина се привърши веселата Алекова вечеръ. Гоститѣ радостно му стискаха рѣка и шумно се разотиваха. И сега още при възобновения споменъ за това трагикомично „salto mortale“ на нѣколко пѣти трѣбваше да спирамъ, за да дамъ воля на неудържимия си смѣхъ.

* * *

Бѣха се изминали нѣколко дни, когато една сутринъ влѣзе при мене 16-годишната Алекова братовчедка, която бѣше изненадала всичkitѣ му гости съ своя хубавъ гласъ. Тя изглеждаше малко смутена и направо ми заговори :

(Следва)

По случай тържественото отпразднуване 50-годишнината на Софийския университет „Св. Климентъ Охридски“, Централното настоятелство отпрати до Академическия съветъ следния адресъ:

„Сдружениятъ въ Българския туристически съюзъ български туристи-планинари чрезъ природата се научиха дълбоко и съзнателно да обичатъ своята родина и всичко родно, а чрезъ нашата Alma mater се научиха да ценятъ и тачатъ дѣлото на българския наученъ труженикъ. Редица наши дейци съ скромнитъ си сили успѣха да покажатъ какъ нашата дейность може да бжде използвана за целитъ на родната наука и така установиха трайна връзка между туризма и нея.

Ето защо днесъ — на голѣмия празникъ на нашата Alma mater по случай петдесетгодишнината ѝ — всички ние съ право и съ голѣма готовность се нареждаме въ редицитъ на най-искренитъ ѝ доброжелатели и заедно съ цѣлия български народъ мощно извикваме: *Vivat, crescat, floreat!*“

*

По случай агитационната седмица на БТС, по Радио-София бѣха изнесени две сказки — отъ съюзния председателъ, г. Ив. Раевъ, на тема: „Общественото значение на БТС“ и отъ г. д-ръ А. Пиперовъ: „Творческото дѣло на БТС“.

ЦН издаде агитационната брошура „Българскиятъ туризъмъ“, която се разпрати безплатно на съюзнитъ клонове.

*

За 28 и 29 май бѣха опредѣлени да се състоятъ пролѣтнитъ срещи на БТС, които се изнесоха отъ съюзнитъ клонове въ Берковица, Варна, Г. Джумая, Елена, Казанлъкъ, Костенецъ, Севлиево, Сливенъ и Троянъ въ най-близкитъ до тѣхъ съюзни хижи.

Срещитъ имаха следния дневенъ редъ: 1. Юбилейниятъ сборъ; 2. Секционирането на съюзнитъ клонове и 3. Разни, по които въпроси се направиха доклади отъ представители на ЦН.

Посетени сж досега отъ членоветъ на ЦН при разни случаи следнитъ съюзни клонове:

Г. Драгоевъ — Бургасъ, Айтосъ, Карнобатъ, Сливенъ, Нова Загора и Стара Загора. Т. Тодоровъ — Пазарджикъ, Свищовъ, Г. Орѣховица и Радомиръ.

Ил. Мандевъ — Бургасъ, Габрово, Казанлъкъ, Пазарджикъ, Плѣвенъ, Русе, Ст. Загора, Севлиево, Смолянъ, В. Търново, Чирпанъ, Чепеларе, Шуменъ, Пловдивъ, Кюстендилъ и Ямболъ.

Д-ръ А. Пиперовъ — Пазарджикъ.

Ив. Ламбовъ — Дупница и Пазарджикъ.

*

Панихида за Алеко Константиновъ. На 21 май т. г., по починъ на Свищовската културна дружба въ София, надъ гроба на Алеко въ Софийскитъ гробища се отслужи панихида по случай 42 години отъ трагичната кончина на незабравимия писателъ и създателъ на българския туризъмъ. Произнесоха слово за творчеството, завета и смъртта на Щастливеца свещ. Караламбеви и Боянъ Милентиєвъ, който прочете прочувствена надгробна речъ, написана за случая отъ художника Александъръ Божиновъ. Присѣжествуваха голѣмъ брой почитатели на Алеко отъ Свищовската дружба въ София, Софийския клонъ „Алеко“ отъ БТС, клуба „Сръдецъ“ при Столичната община, видни общественици и други.

*

ЦН е одобрило плановетъ на новата хижа „Юрукъ Аланъ“, която ще се строи презъ настоящото лѣто отъ клона „Калояновъ връхъ“ — Пловдивъ.

*

Министерството на народното просвѣщение е издало окръжно подъ № 610, отъ 18. IV. 1939 г., съ което препоръчва на своитъ подведомствени органи да следятъ по-отблизо дейността на своитъ организации по тѣлесно възпитание и да ги подпомагатъ.

Секретарьт на д-во „Планинец“ вв София, Димитър Талевъ, се е сгодилъ съ симпатичната планинка г-ца Весела Ранкова.

Да имъ е честито!

*

Алековитъ тържества въ Пазарджикъ. По случай 42 години отъ трагичната кончина на голъмия нашъ писателъ, общественикъ и поклонникъ на природата Алеко Константиновъ, въ недѣля, 21 май, се състоя тържествено поклонение на лобното му мѣсто, което се намира на 9 км. отъ Пазарджикъ по шосето за Пещера.

Сутринтъ въ 7 ч. се състоя голъма туристическа манифестация изъ улицитъ на Пазарджикъ, начело съ портрета на Алеко, управата на клона отъ Българския турист. съюзъ „Белмекенъ“, представители на Централното настоятелство на БТС., г. г. Ив. Ламбовъ и д-ръ А. Пиперовъ и др.

Тържеството, което се организира ежегодно отъ организираниитъ туристи въ Пазарджикъ, придоби истински всенароденъ характеръ, защото на него се стекоха не само туристи отъ Пазарджикъ, Пещера, Пловдивъ, Костенецъ и София, но и голъмъ брой жители на околнитъ градове и села.

На гроба на Алеко бѣха положени повече отъ 10 вѣнци, произнесоха се подходящи речи отъ председателя на туристическото дружество въ Пазарджикъ г. Мумджиевъ, представителя на ЦН. на БТС. г. д-ръ А. Пиперовъ, началника на Пазарджишкия гарнизонъ и други лица. Следъ панихидата и полагането на вѣнцитъ, подъ звуцитъ на военната музика се извиха кръшни народни хора.

На предшествуващия день, сѣбота вечертъ, въ салона на градското читалище г. проф. Б. Йоцовъ, пакъ по сѣщия случай, изнесе отлично посетена сказка за Алеко Константиновъ.

*

Софийски клонъ „Алеко Константиновъ“. На 3 априлъ т. г. се състоя общото годишно събрание на клона. Подпредседателъ Г. Клисаровъ произнесе слово за четиридесетгодишната дейность на дружеството. Председателъ д-ръ П. Пѣвъ прочете отчета на настоятелството за 1938 г., отъ който се вижда, че броятъ на членоветъ е нарасналъ отъ 1200 на 1504 души, отъ които 297 жени и 130 юноши. Организационната дейность е обхванала запазване на по-голъма частъ отъ старитъ членове, борба съ неорганизирания туризъмъ и създаване на седемъ секции при държавнитъ учреждения. Списание „Български туристъ“ е получавано отъ 550 членове. Културнопросвѣтната дейность е изразена въ сказки, изнесени съвмѣстно съ софийскитъ клонове, издаване на периодични „Известия“,

уреждане на срещи, вечери на планината, поменъ за Алеко Константиновъ и др. Поживена е била излетната дейность: уредени сѣ били 52 официални излети на клона и секциитъ, независимо отъ стотицитъ групови излети. Хижа „Алеко“ е била посетена отъ 16.000 души. Традиционниятъ излетъ до Черни връхъ е билъ посетенъ отъ 1.500 души и се е превърналъ въ общъ празникъ на софийскитъ туристи. Създаденъ е специаленъ комитетъ за уредбата на алпинеума при хижа „Алеко“, за довършването на който е изразходвана значителна сума. Финансовото положение на клона е значително подобро. Голъма частъ отъ разходите по разширението на хижата сѣ изплатени. Презъ годината сѣ постипили 300.299 л., а балансътъ показва активъ-пасивъ 1.693.219 лева.

Къмъ събранието бѣ проявенъ голъмъ интересъ. Следъ оживени разисквания се одобри отчета на настоятелството и се прие новия бюджетъ въ размѣръ на 350.000 л. Избрани бѣха петима членове за настоятелството (д-ръ П. Пѣвъ, А. Петковъ, Хр. Клечковъ, Ал. Бѣлковски и В. Колъовски), които заедно съ четиримата членове, оставащи по устава, разпредѣлиха длъжноститъ си, както следва: председателъ д-ръ П. Пѣвъ, подпредседатели Г. Клисаровъ и Д. Пантелеевъ, секретаръ Ас. Петковъ, касиеръ Ат. Янковъ, библиотекаръ-домакинъ Ал. Бѣлковски и членове: Т. Брънековъ, Хр. Клечковъ и В. Колъовски; за Контролна комисия бѣха избрани: д-ръ П. Константиновъ, Люб. Жековъ и М. Марковъ, който си подаде оставката и бѣ замѣстенъ отъ подгласника Сава Тодоровъ.

Новото настоятелство си поставя за задача, на първо мѣсто, изнасяне на четиридесетгодишния юбилей на клона и събора на БТС, който тая година ще се състои въ София. За тая цель ще бѣде свикано и извъредно общо сѣбрание. Въ своята разнообразна дейность настоятелството ще бѣде подпомогнато отъ културно-просвѣтенъ, дамски, стопански, излетенъ, финансовъ и юбилеенъ комитети.

*

Секцията на Алеко при Б. З. К. банка „Орловецъ“ уреди многолюденъ излетъ изъ Стара-планина презъ празникитъ на 28 и 29 май, съ маршрутъ: София-Троянъ-х. „Амбарица“ — Купенитъ — х. „Юмрукъ чалъ“ — Карлово — Розовата долина.

Секцията при Главната дирекция на статистиката уреди излетъ, въ който взеха участие 45 души, съ маршрутъ: София — Петроханъ — Бѣлоградчишкитъ скали — пещерата Магура — Вършецъ — пещерата Леденика — Ботевградъ — Арабаконакъ.

На 31 май дамскиятъ комитетъ уреди Алекова среща въ „Ариана“, при оригинални изненади. Срещата бѣ добре посетена.

Туристическото д-во „Планинец“ проведе своята агитация тая година в дните от 19 до 29 май. По Радио-София на 19 и 20 т. м. се изнесоха две сказки за туризма от името на Б. Т. С. Разпространява се брошурата „Българският туризъм“ 1899—1939 г. „Планинец“ отпечати специален лист за своите членове, а за да се държи най-добра връзка с тях, при бързото разрастване на дружеството, което наброява вече над 600 души, образува се Съвет на деятелите на „Планинец“ в различните столични квартали и учреждения.

*

Въз салона на Туристическия дом се състоя общото годишно събрание на клонна „Кайлъшка долина“ в Плевен. Прочетеният от председателя обширен отчет на настоятелството за 1938 г. бѣ изслушан съ най-големо внимание от множеството присъстващи членове, които го одобриха съ акламации и гласуваха благодарност на настоятелството за постигнатите от същото през отчетната година бѣлскави резултати.

От сведенията по отчета личи, че: клонът е увеличил членовете си съ 35 души и към 31. XII. 1939 г. тяхният брой е достигнал 249, от които 182 мъже и 67 жени; изнесени сж 9 сказки съ туристически характер; уредени сж 5 вечеринки и забави съ чист приход 11,750 лв.; устроени сж 37 излети, от които 17 високопланински, посетени общо от 247 членове и гости; залесена е площта около Туристическия дом съ иглолистни и други дръвчета; изплатени сж почти всички стари задължения, останали от постройката на дома, и е заздравено на-

НАШИ ПОКОЙНИЦИ

Въз гр. Айтосъ се е поминал членът от настоятелството на тамошния клон „Чудни скали“

СИМЕОНЪ ПАНАЙОТОВЪ.

Членъ — основател на сегашното настоятелство и преданъ труженикъ въ полето на българския туризъм, покойният оставя след себе си множество дѣла, които сж отлични примѣри за неговите другари. Напушайки твърде рано своя земенъ пѣтъ, той оставя душата си по родните планини, които е обичалъ съ пламенна любовъ.

Поклонъ предъ свѣтлата му паметъ!

*

Въ Бургасъ се е поминал членът на Карнобатското туристическо дружество „Чалж кавакъ“

НИКОЛА ИВ. КОЛАРОВЪ.

Дългогодишенъ членъ на дружеството и преданъ поклонникъ на родния туризъм, той оставя въ паметта на другарите си най-хубави спомени.

Миръ на праха му!

пълно финансовото положение на клонна, който е единъ отъ най-отчетените предъ Ц. Н. на Б. Т. С.

През отчетната година настоятелството е издействувало от Плевенската община една помощ от 15,000 лева, която ще бѣде дадена през 1939 г. и ще послужи изключително за обзавеждане на още 15 легла въ спалните на дома, кждето вече ще има годни за ползуване 25 пружинени легла; по тоя начинъ ще се разреши напълно една от многото важни задачи на клонна.

Събрането прие изработения от настоятелството бюджетъ за 1939 г. въ размѣръ на лв. 64,000 приходъ-разходъ.

На председателя Димитър Каракашевъ, заради заслугите му къмъ дѣлото на Ю. Т. С., бѣ поднесена от Ц. Н-во на сжщия сребърната съзна значка, а архитектъ Христо Дандоловъ бѣ превъзгласенъ за почетенъ членъ на клонна, заради голѣмите му материални и морални услуги, оказани при строежа на дома.

*

Софийският клонъ „Еделвайсъ“ е изработилъ програма за своята бѣдеща дейност, която предвижда, между другото, уреждане на групови излети въ страната и чужбина, уреждане на срещи за опознаване на дружествените членове, за чието увеличение сж взети всички мѣрки, създаване всички необходими удобства за посетителите на хижа „Еделвайсъ“ въ Витоша, подобрене района около нея и маркировка на немаркираните пѣтеки, както и възстановяване на старите маркировки съ трайни знаци от хижата до съседните такива и до по-важните туристически обекти.

Въ Търново се е поминал дългогодишният членъ от клонна на БТС „Трапезица“, запасниятъ генералъ

РАШО ГЕОРГИЕВЪ.

Нѣколко дни следъ погребението му е било открито неговото завещание, въ което покойниятъ завещава на сжщия клонъ около 23 декара ниви и гора, заедно съ една вила, намираща се на 3 клм. отъ Търново и предназначена за хижа-лѣтoviще на името на „Мара и Генералъ Рашо Георгиеви“.

Поклонъ предъ свѣтлата паметъ на щедрия дарителъ.

*

Въ Казанлъкъ твърде рано е напусналъ земния си пѣтъ бившиятъ председателъ на клонна „Орлово гнѣздо“

ЕНЮ Х. БОНЧЕВЪ.

Съ неговата смъртъ казанлъшките туристи губятъ единъ преданъ членъ и ревностенъ апостолъ на туристическото движение, за което той е посветилъ голѣма частъ отъ живота си.

Миръ на праха му.

ВЕСТНИКЪ „НАРОДНО ЗДРАВЕ“, СПЕЦИАЛЕНЪ БРОЙ, редактиранъ отъ г-нъ Г. Караивановъ, инспекторъ въ Министерството на народното просвѣщение.

Отдѣлението за тѣлесно и държавно-гражданско възпитание при МНП е имало щастливата мисль да издаде единъ специаленъ брой на в. „Народно здраве“, който е посветенъ на дѣлото на организациитъ за тѣлесно възпитание у насъ. Въ него сж застъпени почти всички организации въ тая област и сж посочени тѣхнитъ задачи и постижения въ досегашното имъ съществуване. Чрезъ тоя брой читателтъ добива пълна представа за дѣлото на тѣзи обществени организации, което е цененъ приносъ въ изграждането на нашата общественост и къмъ грижитъ за нашата младеж, оставена доскоро изключително съ свои сили и сръдства да се справя съ нашата нерадостна действителност.

Редакторътъ г. Караивановъ, който и понастоящемъ е деятель въ нѣкои отъ организациитъ за тѣлесно възпитание, познава отблизо тѣхния животъ и нужди и затова е успѣлъ да представи въ завършенъ видъ тѣхното дѣло. Доброто техническо уреждане

на вестника е още единъ плюсъ и увеличава неговата стойностъ.

Препоръчваме вестника на всички съюзни клонове.

*

ИЗЛОЖБАТА НА БЪЛГАРСКИЯ ФОТО КЛУБЪ. Българскиятъ Фото клубъ откри на 28 май т. г. първата си художествена изложба въ салонитъ на Студентския домъ. Целта на изложбата е да подтикне българския любител-фотографъ къмъ художествено усвършенствувание. Чрезъ нея ще се поощри художественото превъзсздаване на нашата хубава природа и разнообразенъ битъ, като се покаже на българската публика голѣмиятъ напредъкъ, постигнатъ отъ любителитъ фотографи, нѣкои отъ които вече сж известни не само въ България, но и въ чужбина.

Голѣмата роля, която съвременната фотография играе въ живота, налага нейното все по-голѣмо техническо и художествено усвършенствувание и изложбата, показвайки нагледно голѣмитъ успѣхи, които сж постигнати въ това отношение въ България, ще даде възможностъ на просвѣтената българска публика да оцени дѣлото на Фото клуба, който дава правилна насока на фотографията у насъ.

ПОПРАВКИ

Въ книжка 4, стр. 79 и 81, сж помѣстени две снимки подъ надсловъ: Съзерцание и Рила-ври. Мальовица.

Редакцията се извинява, че погрѣшно е приписала авторството на едната отъ тѣхъ на г. М. Кръшнякъ, а подъ другата не е поставила авторъ. Помѣстениятъ снимки всжностъ сж отъ нашия дългогодишенъ сътрудникъ и отличенъ фотографъ г. *Д-ръ Илия Миновъ*, комуто сжщо се извиняваме за неволно допустнатата грѣшка.

*

Въ книжка 2—3 сж допустнати следнитъ грѣшки въ статиитъ „Черно море“ и „Ботанически изучвания на пл. Олимпъ въ Тесалия“, отъ Г. К. Георгиевъ:

стр. 44, I колона, 26 редъ отгоре надолу напечатано „сж или кимерийцитъ“, вмѣсто „сж били кимерийцитъ. I кол., 5 редъ отд. нагоре — „Маври паласа“, вмѣсто „Маври таласа“.

Стр. 45, II кол., 2 редъ — „вѣстулка“, вм. „свѣтулка“. II кол., 28 редъ — „Нарагъозъ“, вм. „Карагъозъ“.

Стр. 46, II кол., 11 редъ — „изтощели“ — вм. „изтощени“. II кол., 25 редъ — „Хиляда...“ — вм. „Хиляди дребни...“ и пр.

Стр. 68, I кол., 1 редъ „българския ботаникъ О. Гребеншиковъ и българскитъ туристи...“ да се чете „българския ботаникъ О. Гребеншиковъ и българскитъ туристи...“

По желание на автора Али ботушъ да се чете навсѣкжде Алиботушъ.

СЪДЪРЖАНИЕ на брой 5: Ние зовемя; Приносъ къмъ историята на организирания туризъмъ въ България — Д-ръ Хр. Пиперовъ; Леонардо Да Винчи планинаръ — Петъръ Драгоевъ; Между Балкана и Сръдна гора — Г. П. Арnaudовъ; Естетическитъ преживявания въ планината — Ив. Н. Ивановъ; Достъпни планини — Тодоръ Тодоровъ; На връхъ Аида — В. Щерева; Общуване съ природата — П. Славински; Алеко Константиновъ — Ек. проф. Ем. Иванова; Съюзенъ животъ; Клоновъ животъ; Наши покойници; Книжнина.